

СУБОТНІЯ СУСТРЭЧЫ

Сказаць пра тое, што хвалюе
кожнага.
Легенды і таямніцы гарадской
скульптуры

стар. 6

МАКСІМА МАЛАДЫХ

Як тайм-менеджмент
танцаваць навучыў.
Арт-парад – і Гран-пры
ў кішэні

стар. 7

ПРАЕКТЫ РАЗВІЦЦЯ

Навошта ў бібліятэцы вагі,
а ў СДК – каравай?
Топ незвычайных
платных паслуг

стар. 12

PROF-ПАРТФОЛІА

Невыпадковая сустрэча
з Мулявіным.
Першая прыступка для будучых
творцаў – калабарцыя з “Песнярамі”

стар. 13

Добрыя справы ў летапісе Беларусі

У зімовы святочны час Прэзідэнт Беларусі па традыцыі ўручыў прэміі “За духоўнае адраджэнне” і спецыяльныя прэміі дзеячам культуры і мастацтва.

Любоў да роднай зямлі, міласэрнасць і чуласць – каштоўнасці, якіх прытрымліваюцца ўладальнікі высокіх узнагарод. Гэтыя бескарыслівыя людзі па закліку сэрца працуюць дзеля захавання нашых духоўных вытокаў. Працуюць згодна з заветам “Служыце адзін аднаму, кожны тым дарам, які атрымаў”: старанна зберагаюць

агульную гістарычную памяць, адраджаюць даўнія рамёствы і захоўваюць перліны фальклорнага мастацтва, узрошчваюць будучую творчую інтэлігенцыю і абаронцаў краіны, ратуюць суайчыннікаў і замежнікаў з бяды.

Сцвярджаючы спрадвечныя ідэалы, гэтыя высакародныя асобы робяць унёсак ва ўмацаванне нацыянальнай бяспекі. Навукоўцы, што выпусцілі ґрунтоўныя гістарычныя кнігі, ці вясковыя бабулі, якія перадаюць новым пакаленням пачутыя ад продкаў

песні, – кожны лаўрэат па-свойму рупіцца пра захаванне незалежнасці і самабытнасці нашай радзімы.

Без перабольшання, намаганні ўзнагароджаных – неацэнная дапамога народу і дзяржаве ў супрацьстаянні культурнай экспансіі і іншым пагрозам сучаснага свету, што могуць прывесці да страты суверэнітэту.

Добрыя справы застануцца ў памяці суайчыннікаў, паслужаць арыенцірам для нашчадкаў – і таму летапіс беларускага народа ніколі не скончыцца.

У родных традыцыях — наша будучыня

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 10 студзеня ўручыў прэміі "За духоўнае адраджэнне", спецыяльныя прэміі дзеячам культуры і мастацтва, а таксама спецыяльныя прэміі "Беларускі спартыўны Алімп". Лідар выступіў на ўрачыстым цырымоні з віншаваннем лаўрэатаў.

Дарагія сябры! Сённяшні вечар — працяг самага светлага, самага сямейнага і прыгожага свята Раства. Прэміі, якія штогод ўручаем у гэты зямновыя дні, — даніна спрадвечным традыцыям, што звязваюць эпохі і пакаленні. Даніна духоўнай сіле беларусаў — мудрых, працавітых, тых, якія любіць родную зямлю і шануюць продкаў.

Болей як чвэрць стагоддзя таму мы ўшаноўвалі першых лаўрэатаў прэміі "За духоўнае адраджэнне". Тады мы нават падумалі не маглі, з якімі выклікамі сутыкнемся ў барацьбе за сваю духоўнасць, за сваю гістарычную спадчыну і за свой уклад. І не ўявілі, наколькі актуальна будзе традыцыя ўзнагароджваць людзей, якія прывялі сябе высокароднай справе — захаванню нашых духоўных вытокаў.

Але мы заўсёды ведалі, а сёння асабліва востра ўсведамляем, што ўсе створаныя беларускім народам матэрыяльныя і нематэрыяльныя каштоўнасці — гэта і ёсць тая сілкіца, на якой зароджвалася і развівалася нацыянальная дзяржаванасць.

Яны ў працах першых асветнікаў беларускай зямлі, у пабудаваных нашымі продкамі храмах, палацах і музеяў, у шэдэўрах музыкі, жывапісу, паэзіі і прозы, створаных нашымі таленавітымі суаўчыннікамі.

Яны ў подзвігах народа-пераможцы, які пацярпеў намір, незалежнасць, само права жыць; народа-працаўніка, які ардаўдзі абаленую агнём вайны родную зямлю.

Мы бачым іх у праваслаўі, якое больш за тысячу гадоў таму аб'яднала славаў і старажытнюю дзяржаву, навучыла міласэрнасці, міралюбінасці і любові да бліжняга.

Сёння мы разумеем, што нацыянальныя культуры і традыцыі нельга палягнаць пад адзіны стандарт, што свет прыгожы ў сваёй разнастайнасці.

І не проста разумеем, а пацвярджаем гісторыі сваёй дзяржавы, дзе больш за сотню гадоў людзі розных веравызнанняў і этнічнага паходжання жывуць у згодзе, робячы нас усіх духоўна багачэйшымі. А дзе згода і павага — там і мір.

Мы таксама ўсведамляем, што наш прыклад — гэта рэальны выклік праекту глабальнай уніфікацыі пад ультрамоўнай каштоўнасці і так званымі граніцамі, навітанымі ўсімму свету.

Разумею, што за гэтай культурнай экспансіяй — як дзіва называюць, "мяккай" — напыхольніц зусім не мяккія, я нават скажу бы, вельмі жорсткія для незалежных дзяржаў наступствы: страта дзяржаўнасці і суверэнітэту. Страта сябе як народа.

Таму трэба памятаць, што ад таго, як мы беражам чысціню роднай мовы, якія святы і сімвалы ўпускаем у свой дом, залежыць будучыня нашых дзяцей.

Калі хочам, каб яны жылі на сваёй зямлі свабодна і незалежна, як мы, то павінны ў першую чаргу навучыць адрозніваць родныя традыцыі ад чужародных.

Таму штогадовая цырымонія ўзнагароджвання лаўрэатаў прэміі года перш за ўсё — гэта знак прызнання ўсіх, хто працуе на гуманітарнай і культур-

най ніве, хто захоўвае нашы духоўныя вытокі.

Без перабоўшання, у пытаннях забеспячэння нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь ваша роля таксама з'яўляецца вылучай.

Праміяй "Беларускі спартыўны Алімп" адзначаюць тых, хто пачынае на вышэйшым класе медальмі на найбольшых спаборніцтвах. Хто прывітаў сваё жыццё выхаванню атлету і атрымлівае высокія вынікі сваёй працы.

Паважаныя лаўрэаты! Мне вельмі прыемна павіншаваць вас з такімі высокімі ўзнагародамі. Няхай гэтыя прэміі стануць не толькі яркім вынікам мінулага года, але і стымулам для новых дасягненняў і перамоў у іх росквіту любімай Беларусі.

У гэты ўрачысты момант я жадаю вам міру, добра, здароўя, новых поспехаў на кар'еры роднай краіны, творчых знаходак і спартыўных перамоў у новым, 2023 годзе.

Са святам, дарагія сябры!

Сваім духоўнымі, творчымі і прафесійнымі дасягненнямі вы ствараеце будучыню нашай Беларусі. Шчыра ганаруся вамі і ад усіх людзей узначы за вашу працу.

з'яўляюцца вытокі. Праміяй "Беларускі спартыўны Алімп" адзначаюць тых, хто пачынае на вышэйшым класе медальмі на найбольшых спаборніцтвах. Хто прывітаў сваё жыццё выхаванню атлету і атрымлівае высокія вынікі сваёй працы.

Паважаныя лаўрэаты прэміі "За духоўнае адраджэнне", спецыяльныя прэміі дзеячам культуры і мастацтва, а таксама прэміі "Беларускі спартыўны Алімп"! Вашы творчыя дасягненні — гэта жыццёвая крыніца, якая напайнае скарбінцу нацыянальнай культуры.

Я добра ведаю: усё, што вы робіце, — гэта не дзеля ўзнагарод ці матэрыяльнага прыбытку. Ваш прафесійны і жыццёвы шлях абраны вапшым сэрцам. А таму вы, як ніхто іншы, варты высокага прызнання і глыбокай павагі людзей.

Сваім духоўнымі, творчымі і прафесійнымі дасягненнямі вы ствараеце будучыню нашай Беларусі. Шчыра ганаруся вамі і ад усіх людзей узначы за вашу працу.

З асаблівай павагай я хацеў бы сказаць некалькі слоў пра сённяшніх лаўрэатаў. Пра гэтых апантаных гуменістаў людзей, якія ўласным прыкладам устаўляюць дзелямі міласэрнасці і даброты ў сучасным грамадстве, выхоўваюць падтрымаць папрастае пакаленне, перадаючы яму вялікую і шчырую любоў да роднай зямлі.

Рэалізуючы сашыяльна значную культуру і адукацыйныя праекты, вы дапамагаеце зберагчы гістарычную спадчыну і спрадвечную спадчыну Беларускага народа.

Праміяй "Беларускі спартыўны Алімп" адзначаюць тых, хто пачынае на вышэйшым класе медальмі на найбольшых спаборніцтвах. Хто прывітаў сваё жыццё выхаванню атлету і атрымлівае высокія вынікі сваёй працы.

Паважаныя лаўрэаты! Мне вельмі прыемна павіншаваць вас з такімі высокімі ўзнагародамі. Няхай гэтыя прэміі стануць не толькі яркім вынікам мінулага года, але і стымулам для новых дасягненняў і перамоў у іх росквіту любімай Беларусі.

Медалі і падзякі — за плённую працу

Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка 9 студзеня падпісаў указ і распрадзяжненне, у адпаведнасці з якімі работнікі СМІ і сферы культуры ўдасцены медалі і Падзякі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

За плённую працу, высокі прафесіяналізм, значны асабісты ўклад у развіццё нацыянальнай журналістыкі і тэлебачання, выдатны дасягненні ў сферы тэатральнага і музычнага мастацтва медаль і падзяка Фран-

цыска Скарыны ўдасцены начальнік аддзела па асяццеленні дзейнасці Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Беларускага тэлеграфнага агенства Уладзімір Мацвееў, загадчык аддзела навін культуры галоўнай дырэкцыі "Агенства тэлевізійных навін" Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Міхай Равуцкі, саліст Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра імя І. Жыноўча Андрэй Коласаў, а таксама галоўны рэжысёр Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Ганна Маторная і саліст — вя-

дучы майстар сцэны гэтага тэатра Дзмітрый Шабея. Васьмі работнікам СМІ аб'яўлена Падзяка Прэзідэнта за значны асабісты ўклад у рэалізацыю дзяржаўнай інфармацыйнай

палітыкі, высокі прафесіяналізм, аб'ектыўнае і ўсебаковае асвятленне падзей грамадска-палітычнага і сацыяльна-культурнага жыцця краіны.

З цяплом і павагай

Акцыя "Ад усёй душы" аб'яднала беларусаў у высакароднай справе дапамогі старэйшаму пакаленню. Па ўсёй краіне ўдзельнікі дабрачыннага праекта наведваюць адзіночкі пажылых людзей, каб атুলіць іх увагай і цяплом.

Міністэрства культуры далучылася да марфону добра:

Дзеля гуманізму і прагрэсу

Аб'яўлены конкурс работ на атрыманне дзяржаўных прэміі Рэспублікі Беларусь.

Камітэт па дзяржаўных прэміях Рэспублікі Беларусь абвясціў конкурс работ на атрыманне дзяржаўных прэміі ў галіне навукі і тэхнікі за выдатныя работы, адкрыцці і навуковыя дасягненні, вынікі якіх істотна ўзбагацілі айчынную і сусветную навуку і тэхніку, аказалі значны ўплыў на развіццё навукова-тэхнічнага прагрэсу і павышэнне эфектыўнасці эканоміі, забеспячэнне здароўя насельніцтва і аховы навакольнага асяроддзя.

Пачынаючы з 2016-га, Прэзідэнт Беларусі адзін раз на чатыры гады прысуджае:

11 студзеня першы намеснік міністра Валерый Грамада пабыў у гасцях у пастаўляўці Аршанскага дома-інтэрната для састарэлых і інвалідаў. "Рэспубліканская акцыя "Ад усёй душы" — чароўнае сведчанне ўвагі і клопату аб старэйшым пакаленні, падзяка за яго ўклад у развіццё нашай краіны, — адзначыў Валерый Грамада. — У рамках гэтай акцыі Міністэрства культуры Рэспублікі Бела-

рус праводзіць свой праект "Майстры мастацтваў — вертэман". Акрамя каштоўных падарункаў ад вельмства, апакаваны дома-інтэрната атрымалі творчыя сюрпрызы — святочны канцэрт, у якім паўдзельнічалі заслужаныя артысты Рэспублікі Беларусь Дзмітрый Сяргеў, актрыса, спявачка, тэлеведучая Аляксандра Гайдук і папулярная група ВуCity. Парадавалі гле-

дачоў сваімі выступленнямі і гэтага артыста Маладзевана тэатра эстрады дзі салісты Нацыянальнага цэнтра музычнага мастацтва імя Уладзіміра Мулявіна.

Да марфону бескарэйскай вай дапамогі зольныя дадуць са сваймі выступленнямі і гэтага артыста Маладзевана тэатра эстрады дзі салісты Нацыянальнага цэнтра музычнага мастацтва імя Уладзіміра Мулявіна.

Пачынаючы з 2016-га, Прэзідэнт Беларусі адзін раз на чатыры гады прысуджае:

дэмаграфію і адукацыю, а таксама галоўны рэжысёр Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Ганна Маторная і саліст — вя-

дучы майстар сцэны гэтага тэатра Дзмітрый Шабея. Васьмі работнікам СМІ аб'яўлена Падзяка Прэзідэнта за значны асабісты ўклад у рэалізацыю дзяржаўнай інфармацыйнай

палітыкі, высокі прафесіяналізм, аб'ектыўнае і ўсебаковае асвятленне падзей грамадска-палітычнага і сацыяльна-культурнага жыцця краіны.

Пачынаючы з 3 студзеня, электронныя звароты можна падаць толькі з выкарыстаннем дзяржаўнай адраснай (інтэграванай) рэспубліканскай інфармацыйнай сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў грамадзян і юрыдычных асоб на сайце <https://обращения.бел>. Адказы і апавішчэнні па названых зваротах таксама будуць накіроўвацца пры дапамозе гэтай сістэмы. Прытым па жаланні зваротніка адказ на электронны зварот, як і раней, можа быць адпраўлены ў пісьмовым выглядзе. Цяпер замест запавунення спецыялізаванай формы на кожным інтэрнэт-сайце дзяржаўнага органа або іншай дзяржаўнай арганізацыі зваротніка прадстаўляюцца адзіны інтэрфейс для фарміравання і падачы электроннага звароту ў любую арганізацыю, падключаную да сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў. Сістэма ўліку і апрацоўкі дазваляе наладзіць атрыманне імгненнага анлайн- або SMS-наведвання аб тым, на якой стадыі разгляду знаходзіцца электронны зварот. Пры гэтым усё інфармацыя аб пададзеным электронным звароты і атрыманых адказах будзе даступная зваротніка ў асабістым электронным кабінете.

Пачынаючы з 3 студзеня, электронныя звароты можна падаць толькі з выкарыстаннем дзяржаўнай адраснай (інтэграванай) рэспубліканскай інфармацыйнай сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў грамадзян і юрыдычных асоб на сайце <https://обращения.бел>. Адказы і апавішчэнні па названых зваротах таксама будуць накіроўвацца пры дапамозе гэтай сістэмы. Прытым па жаланні зваротніка адказ на электронны зварот, як і раней, можа быць адпраўлены ў пісьмовым выглядзе. Цяпер замест запавунення спецыялізаванай формы на кожным інтэрнэт-сайце дзяржаўнага органа або іншай дзяржаўнай арганізацыі зваротніка прадстаўляюцца адзіны інтэрфейс для фарміравання і падачы электроннага звароту ў любую арганізацыю, падключаную да сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў. Сістэма ўліку і апрацоўкі дазваляе наладзіць атрыманне імгненнага анлайн- або SMS-наведвання аб тым, на якой стадыі разгляду знаходзіцца электронны зварот. Пры гэтым усё інфармацыя аб пададзеным электронным звароты і атрыманых адказах будзе даступная зваротніка ў асабістым электронным кабінете.

Дазвольце звярнуцца

Уступілі ў сілу змены ў Законе "Аб зваротах грамадзян і юрыдычных асоб". Як трансфармаваўся парадак падачы электронных зваротаў? Адказвае начальнік аддзела арганізацыйнай работы і дакументаабороту Міністэрства культуры Алена Быкава.

Пачынаючы з 3 студзеня, электронныя звароты можна падаць толькі з выкарыстаннем дзяржаўнай адраснай (інтэграванай) рэспубліканскай інфармацыйнай сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў грамадзян і юрыдычных асоб на сайце <https://обращения.бел>. Адказы і апавішчэнні па названых зваротах таксама будуць накіроўвацца пры дапамозе гэтай сістэмы. Прытым па жаланні зваротніка адказ на электронны зварот, як і раней, можа быць адпраўлены ў пісьмовым выглядзе. Цяпер замест запавунення спецыялізаванай формы на кожным інтэрнэт-сайце дзяржаўнага органа або іншай дзяржаўнай арганізацыі зваротніка прадстаўляюцца адзіны інтэрфейс для фарміравання і падачы электроннага звароту ў любую арганізацыю, падключаную да сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў. Сістэма ўліку і апрацоўкі дазваляе наладзіць атрыманне імгненнага анлайн- або SMS-наведвання аб тым, на якой стадыі разгляду знаходзіцца электронны зварот. Пры гэтым усё інфармацыя аб пададзеным электронным звароты і атрыманых адказах будзе даступная зваротніка ў асабістым электронным кабінете.

Пачынаючы з 3 студзеня, электронныя звароты можна падаць толькі з выкарыстаннем дзяржаўнай адраснай (інтэграванай) рэспубліканскай інфармацыйнай сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў грамадзян і юрыдычных асоб на сайце <https://обращения.бел>. Адказы і апавішчэнні па названых зваротах таксама будуць накіроўвацца пры дапамозе гэтай сістэмы. Прытым па жаланні зваротніка адказ на электронны зварот, як і раней, можа быць адпраўлены ў пісьмовым выглядзе. Цяпер замест запавунення спецыялізаванай формы на кожным інтэрнэт-сайце дзяржаўнага органа або іншай дзяржаўнай арганізацыі зваротніка прадстаўляюцца адзіны інтэрфейс для фарміравання і падачы электроннага звароту ў любую арганізацыю, падключаную да сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў. Сістэма ўліку і апрацоўкі дазваляе наладзіць атрыманне імгненнага анлайн- або SMS-наведвання аб тым, на якой стадыі разгляду знаходзіцца электронны зварот. Пры гэтым усё інфармацыя аб пададзеным электронным звароты і атрыманых адказах будзе даступная зваротніка ў асабістым электронным кабінете.

Пачынаючы з 3 студзеня, электронныя звароты можна падаць толькі з выкарыстаннем дзяржаўнай адраснай (інтэграванай) рэспубліканскай інфармацыйнай сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў грамадзян і юрыдычных асоб на сайце <https://обращения.бел>. Адказы і апавішчэнні па названых зваротах таксама будуць накіроўвацца пры дапамозе гэтай сістэмы. Прытым па жаланні зваротніка адказ на электронны зварот, як і раней, можа быць адпраўлены ў пісьмовым выглядзе. Цяпер замест запавунення спецыялізаванай формы на кожным інтэрнэт-сайце дзяржаўнага органа або іншай дзяржаўнай арганізацыі зваротніка прадстаўляюцца адзіны інтэрфейс для фарміравання і падачы электроннага звароту ў любую арганізацыю, падключаную да сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў. Сістэма ўліку і апрацоўкі дазваляе наладзіць атрыманне імгненнага анлайн- або SMS-наведвання аб тым, на якой стадыі разгляду знаходзіцца электронны зварот. Пры гэтым усё інфармацыя аб пададзеным электронным звароты і атрыманых адказах будзе даступная зваротніка ў асабістым электронным кабінете.

Пачынаючы з 3 студзеня, электронныя звароты можна падаць толькі з выкарыстаннем дзяржаўнай адраснай (інтэграванай) рэспубліканскай інфармацыйнай сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў грамадзян і юрыдычных асоб на сайце <https://обращения.бел>. Адказы і апавішчэнні па названых зваротах таксама будуць накіроўвацца пры дапамозе гэтай сістэмы. Прытым па жаланні зваротніка адказ на электронны зварот, як і раней, можа быць адпраўлены ў пісьмовым выглядзе. Цяпер замест запавунення спецыялізаванай формы на кожным інтэрнэт-сайце дзяржаўнага органа або іншай дзяржаўнай арганізацыі зваротніка прадстаўляюцца адзіны інтэрфейс для фарміравання і падачы электроннага звароту ў любую арганізацыю, падключаную да сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў. Сістэма ўліку і апрацоўкі дазваляе наладзіць атрыманне імгненнага анлайн- або SMS-наведвання аб тым, на якой стадыі разгляду знаходзіцца электронны зварот. Пры гэтым усё інфармацыя аб пададзеным электронным звароты і атрыманых адказах будзе даступная зваротніка ў асабістым электронным кабінете.

Пачынаючы з 3 студзеня, электронныя звароты можна падаць толькі з выкарыстаннем дзяржаўнай адраснай (інтэграванай) рэспубліканскай інфармацыйнай сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў грамадзян і юрыдычных асоб на сайце <https://обращения.бел>. Адказы і апавішчэнні па названых зваротах таксама будуць накіроўвацца пры дапамозе гэтай сістэмы. Прытым па жаланні зваротніка адказ на электронны зварот, як і раней, можа быць адпраўлены ў пісьмовым выглядзе. Цяпер замест запавунення спецыялізаванай формы на кожным інтэрнэт-сайце дзяржаўнага органа або іншай дзяржаўнай арганізацыі зваротніка прадстаўляюцца адзіны інтэрфейс для фарміравання і падачы электроннага звароту ў любую арганізацыю, падключаную да сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў. Сістэма ўліку і апрацоўкі дазваляе наладзіць атрыманне імгненнага анлайн- або SMS-наведвання аб тым, на якой стадыі разгляду знаходзіцца электронны зварот. Пры гэтым усё інфармацыя аб пададзеным электронным звароты і атрыманых адказах будзе даступная зваротніка ў асабістым электронным кабінете.

Пачынаючы з 3 студзеня, электронныя звароты можна падаць толькі з выкарыстаннем дзяржаўнай адраснай (інтэграванай) рэспубліканскай інфармацыйнай сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў грамадзян і юрыдычных асоб на сайце <https://обращения.бел>. Адказы і апавішчэнні па названых зваротах таксама будуць накіроўвацца пры дапамозе гэтай сістэмы. Прытым па жаланні зваротніка адказ на электронны зварот, як і раней, можа быць адпраўлены ў пісьмовым выглядзе. Цяпер замест запавунення спецыялізаванай формы на кожным інтэрнэт-сайце дзяржаўнага органа або іншай дзяржаўнай арганізацыі зваротніка прадстаўляюцца адзіны інтэрфейс для фарміравання і падачы электроннага звароту ў любую арганізацыю, падключаную да сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў. Сістэма ўліку і апрацоўкі дазваляе наладзіць атрыманне імгненнага анлайн- або SMS-наведвання аб тым, на якой стадыі разгляду знаходзіцца электронны зварот. Пры гэтым усё інфармацыя аб пададзеным электронным звароты і атрыманых адказах будзе даступная зваротніка ў асабістым электронным кабінете.

Пачынаючы з 3 студзеня, электронныя звароты можна падаць толькі з выкарыстаннем дзяржаўнай адраснай (інтэграванай) рэспубліканскай інфармацыйнай сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў грамадзян і юрыдычных асоб на сайце <https://обращения.бел>. Адказы і апавішчэнні па названых зваротах таксама будуць накіроўвацца пры дапамозе гэтай сістэмы. Прытым па жаланні зваротніка адказ на электронны зварот, як і раней, можа быць адпраўлены ў пісьмовым выглядзе. Цяпер замест запавунення спецыялізаванай формы на кожным інтэрнэт-сайце дзяржаўнага органа або іншай дзяржаўнай арганізацыі зваротніка прадстаўляюцца адзіны інтэрфейс для фарміравання і падачы электроннага звароту ў любую арганізацыю, падключаную да сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў. Сістэма ўліку і апрацоўкі дазваляе наладзіць атрыманне імгненнага анлайн- або SMS-наведвання аб тым, на якой стадыі разгляду знаходзіцца электронны зварот. Пры гэтым усё інфармацыя аб пададзеным электронным звароты і атрыманых адказах будзе даступная зваротніка ў асабістым электронным кабінете.

Пачынаючы з 3 студзеня, электронныя звароты можна падаць толькі з выкарыстаннем дзяржаўнай адраснай (інтэграванай) рэспубліканскай інфармацыйнай сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў грамадзян і юрыдычных асоб на сайце <https://обращения.бел>. Адказы і апавішчэнні па названых зваротах таксама будуць накіроўвацца пры дапамозе гэтай сістэмы. Прытым па жаланні зваротніка адказ на электронны зварот, як і раней, можа быць адпраўлены ў пісьмовым выглядзе. Цяпер замест запавунення спецыялізаванай формы на кожным інтэрнэт-сайце дзяржаўнага органа або іншай дзяржаўнай арганізацыі зваротніка прадстаўляюцца адзіны інтэрфейс для фарміравання і падачы электроннага звароту ў любую арганізацыю, падключаную да сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў. Сістэма ўліку і апрацоўкі дазваляе наладзіць атрыманне імгненнага анлайн- або SMS-наведвання аб тым, на якой стадыі разгляду знаходзіцца электронны зварот. Пры гэтым усё інфармацыя аб пададзеным электронным звароты і атрыманых адказах будзе даступная зваротніка ў асабістым электронным кабінете.

Культура. Духоўнасць. Міласэрнасць

Лаўрэаты прэміі “За духоўнае адраджэнне” і спецыяльнай прэміі дзеячам культуры і мастацтва атрымалі ўзнагароды з рук Прэзідэнта. Які ўклад уганараваны зрабілі ў аб’рэзанне гістарычнай памяці, спадчыны і выхаванне маладога пакалення?

ЗА ДУХОЎНАЕ АДРАДЖЭННЕ

За актыўную дзейнасць па ваенна-патрыятычным выхаванні падлеткаў прэміяй адзначаны заслугі ваенна-патрыятычнага клуба “Рысь” вайсковой часткі 3214 унутраных войскаў Міністэрства ўнутраных спраў. Ён адкрыўся пазалетас, а сёння аб’ядноўвае больш за 160 выхаванцаў ад дзесяці да сямнаццаці гадоў. Навучэнцы з цікавасцю засвойваюць прадметы разнастайнай праграмы: асновы бяспэкі жыццяздзейнасці, ваенную тапаграфію, рукапашны бой, агнявую, медыцынскую і агульнафізічную падрыхтоўку. Вялікая ўвага надаецца ідэалагічнаму выхаванню. Удзельнікі клуба праходзяць цыкл “Я і мая Айчына” — даследуюць гісторыю роднага краю, наведваюць месцы славы. Падлеткаў арыентуюць на наступленне ў ВУН ваеннага профілю. І першыя выпускнікі “Рысі” ўжо сталі курсантамі факультэта ўнутраных войскаў Ваеннай акадэміі.

У ліку лаўрэатаў прэміі — **Беларускае Таварыства Чырвонага Крыжа**. Грамадскае аб’яднанне ўдасцэнна ўзнагароды за актыўную дзейнасць у гуманітарнай сферы, значны ўклад у развіццё дабрачыннай дапамогі і валанцёрскага руху. Таварыства працуе па многіх напрамках, аднак асабліва заўважнай дзейнасцю стала на фоне выклікаў апошняга часу. Калі чалавечтва сутыкнулася з распаўсюджаннем каранавіруса, арганізацыя наладзіла дапамогу медыцынскім і сацыяльным работнікам, даставляла на дом прадметы першай неабходнасці людзям з групы рызыкі, аказвала інфармацыйную і псіхасацыяльную падтрымку. Летас Беларускае Таварыства Чырвонага Крыжа абвясціла збор ахвяраванняў і гуманітарнай дапамогі для мігрантаў, якія прыязджаюць да нас з Украіны.

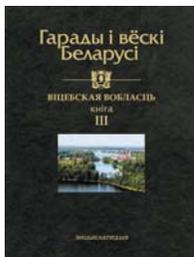

Прэміяй “За духоўнае адраджэнне” ўганараваны аўтарскі калектыў у складзе заступніка аддзела традыцыйнай мастацкай культуры Грознаскага абласнога металічнага цэнтру народнай творчасці **Яніны Барысевіч**, намесніка дырэктара Грознаскага гарадскога цэнтру культуры **Наталі Мазена**, старшыні Кансультацыйнага мэтэрычнага савета пры Упадунаваным на справы рэлігій і нацыянальнасці, старшыні Мінскага гарадскога армянскага культурна-асветніцкага таварыства “Анастан” **Георгія Егізарэна**. Гэты асобны адзначаны за ўклад ва ўзмацненне нацыянальнай згоды ў беларускім грамадстве,

чаніцы вялікай кнігіні Елісаветы ў Бабруйску, і настаяцеля прыхода гэтага храма прапаганды **Віктара Талаха** за вялікі ўнёсак ва ўзмацненне духоўных каштоўнасцей, культурнае і маральнае выхаванне дзяцей і моладзі. Гісторыя духоўна-асветніцкага цэнтру пачалася ў 2004-м, сёння ўстанова займае аўдыторыі пачатковых класаў бабруйскай гімназіі № 3. Дзейнічаюць надзвычайная школа, бібліятэка, хор, тэатральны і хараграфічны гурткі. Усяго ў пачатковых класах навуваюцца больш за 70 дзяцей, а надзвычайную школу наведваюць каля 130.

Высокую ўзнагароду таксама атрымаў **калектыў Цэнтру даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук** за значны ўклад у выхаванне любові да Айчыны, даследаванні гісторыка-культурнай спадчыны і вышук навуковага энцыклапедычнага выдання “Гарады і вёскі Беларусі”. У шматтомным даведніку на паставе архіўны і іншых крыніц адлюстравана гісторыя і сучасны эканамічны стан культурны стан усіх адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак Беларусі, а таксама ўсіх населеных пунктаў, у прыватнасці тых, якія перасталі існаваць, аказаліся спаленыя гітлераўскімі захопнікамі ў Вялікую Айчынную вайну і не былі адноўленыя. Энцыклапедыя выходзіла з 2004 да 2021 года.

СПЕЦЫЯЛЬНАЯ ПРЭМІЯ ДЗЕЯЧАМ КУЛЬТУРЫ І МАСТАЦТВА

Спецыяльнай прэміяй уганараваны аўтарскі калектыў у складзе заступніка аддзела традыцыйнай мастацкай культуры Грознаскага абласнога металічнага цэнтру народнай творчасці **Яніны Барысевіч**, намесніка дырэктара Грознаскага гарадскога цэнтру культуры **Наталі Мазена**, старшыні Кансультацыйнага мэтэрычнага савета пры Упадунаваным на справы рэлігій і нацыянальнасці, старшыні Мінскага гарадскога армянскага культурна-асветніцкага таварыства “Анастан” **Георгія Егізарэна**. Гэты асобны адзначаны за ўклад ва ўзмацненне нацыянальнай згоды ў беларускім грамадстве,

правядзенне Рэспубліканскага фестывалю нацыянальных культур. Першае на постсавецкай прасторы свята такога кшталту ўжо больш за 20 гадоў крочыць па нашай зямлі, кожны раз знаходзячы новых сяброў і прыхільнікаў. Беларусь стала агульным домам для людзей розных веравызнанняў і этнічных супольнасцей, і гродзенскі фест служыць яркім сімвалам яднання праз творчасць. Таксама мерапрыемства дае кожнаму грамадзяніну магчымасць павесты вынікі дзейнасці і адчуць асабістую значнасць. Безумоўна, гэта мошна ўплывае на міжэнацыянальную згоду і сацыяльную стабільнасць.

Лельчыцкі край — унікальны рэгіён, дзе зберглося невячэрняе багацце традыцыйнага мастацтва. Раён у лідары па колькасці аб’ектаў, прызнаных нематэрыяльнымі культурнымі каштоўнасцямі Беларусі. Адзін з такіх элементаў — абрад гукання вясны “Чырарка” — захоўваюць удзельнікі **народага фальклорнага калектыву “Таняжанка”** з самай песеннай, як прызнаваць даследчыкі, палескай вёскі Тоньж. Мясцовыя выкананні разам з маладымі пераўтвараюць у аповісць дзень Масленіцы выпраўляючы на найвышэйшае месца ў вясолках і там песнямі гучаюць вясну, вядзяць карагоды ды заклікаюць “чырарку”. Так называюць дробную качку, якая нібыта прыносіць на крылах шпёлку пару. Яшчэ удзельніцы раздзяюць аднасьлічанам пёчыцу ў форме птушчак, якія далі назву абраду. Усяго ж у рэпертуары “Таняжанкі” больш за 75 разнажанравых твораў. За значныя дасягненні ў захаванні музичнай спадчыны, звычайна і традыцый Палескага рэгіёна калектыў атрымаў спецыяльную прэмію Прэзідэнта.

Таксама ўзнагароды ўдасцэнны калектыў **Цэнтру народнай творчасці і рамяства ў г. п. Копысь** за актыўную дзейнасць па захаванні тэхналогіі стварэння вырабаў традыцыйнай керамікі. Мясцічка спрэдакчы лічыцца буйным цэнтрам гэтага рамяства. З XV стагоддзя славяўся посудам з белага гліны, жаночымі ўпрыгажэннямі і кафлямі з аб’ёмным арнаментам. Пазней майстры асвоілі вытворчасць шматколернай паліраванай кафлі, якой аздоблялі палаты і храмы Маскоўскай дзяржавы. Да прыкладу, копыцкія ганчары дабіліся да афармлення Пахроўскага сабора ў Ізмайлаве, пёчуў для царскіх палат у Крамлі і Каломенскім. Цяпер на месцы былога кафлянага заводу дзейнічае Цэнтр народнай творчасці і рамяства. Супрацоўнікі

ўстановы адраджаюць і памнажаюць традыцыі. У майстэрнях — ганчарнай, вышыўкі і ткацтва, лозаплецення, мастацкай апрацоўкі дрэва, самапаліцення і аплікацыі з саломкі, студыі выйсленага мастацтва — народныя промыслы пераімаюць дзеці. Дарослыя таксама могуць атрымаць майстар-клас, а яшчэ набыць вырабы ў салоне-краме ці нават замовіць дэкаратыўна-прыкладны твор.

Калектыў Дрыбінскага раённага гісторыка-этнографічнага музея адзначаны спецыяльнай прэміяй за вялікі ўклад у развіццё народнай мастацкай творчасці, адраджэнне традыцый шпавальства. Рамяство сталася своеасаблівай візітўкай раёна. У запісах Еўлікіма Раманава гаворыцца, што промысел з’явіўся на гэтых землях у пачатку XVIII стагоддзя. Паводле адной версіі, шпавальства распаўсюдзілася з прыходам перасяленцаў са Смаленскай і Ніжародскай губерняў. Паводле другой, удалыльнік маітка Отан Сеханавецкі адмыслова адраправі сваіх сялян у тыя краі для навування майстэрства. Выбары з Дрыбіншчыны славяўся прыгажосцю і трываласцю, асабліва запатрабаванымі былі шапкі-магеркі — неад’емная частка традыцыйнага строю. З развіццём тэхналогій вясковыя вырабы пачалі губляць актуальнасць. Аднак у Дрыбне звычай дайшоў да нашых дзён. На базе раённага гісторыка-этнографічнага музея з 2005 года працуе аматарскае аб’яднанне “Шапавал”. Прадстаўнікі гуртка вырабляюць вадэнікі і прадметы адзення, а таксама перадаюць веды маладому пакаленню, удзельнічаюць у рэальных, абласных, рэспубліканскіх і міжнародных мерапрыемствах. У 2009-м творчасць майстроў-шапавалаў набыла статус нематэрыяльнай культурнай каштоўнасці.

За выдатныя дасягненні ў выхаванні моладзі і рэалізацыю культурна-турыстычных праектаў спецыяльнай прэміяй Прэзідэнта ўганараваны калектыў **Рэспубліканскага цэнтру экалогіі і краязнаўства**. Гэта галоўная алімпійская пляцоўка ў галіне экалогіі, біялогіі, краязнаўства і турызму для юнага пакалення, а таксама кардынатар буйноў сётай ўстаноў падатковай адкашы. Дзейнасць цэнтру накіраваная на выхаванне любові да сваёй радзімы і алказнасці за зберажэнне прыроднай разнастайнасці, павышэнне культурна-адукацыйнага ўзроўню моладзі. Сярод значных праектаў, якія зладзіў цэнтр, — семінары кіраўнікоў школьных музеяў, запуск інтэрактыўнай платформы “Патрыёт.by”, злёты пошукавых атрадаў,

рэспубліканская акцыя “Я гэты край Радзімаю заву” і іншыя патрыятычныя праекты.

Беларуская рэспубліканская піанерская арганізацыя ўдасцэнна спэцірмі за ўнёсак у грамадзянска-патрыятычнае выхаванне падрастаючага пакалення і рэалізацыю сацыяльна значных дзячых праектаў і ініцыятыў. Члены БРПА прымаюць удзел у акцыях па дабраўраджаванні вайсковых мемарыялаў, сустракаюцца з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны, працуюць па самых розных напрамках у шэрагах сімураўскіх атрадаў. Сярод апошніх мерапрыемстваў, якія рэалізуюцца пры ўдзеле БРПА, — рэспубліканская дабрачынная акцыя для пажылых людзей “Ад усёй душы”. Арганізатары актыўна ставяць за мэту праву клопату і ўвагі аб старэйшым пакаленні, максімальнае ўявіванне школьнікаў і студэнтаў у пытанні аказання ім дапамогі і падтрымкі, развіццё міжпакаленчага фармату “Ад дзяцей — пажылым людзям”.

За важкія дасягненні ў сферы музычнага мастацтва і актыўны ўдзел у грамадска-культурным жыцці краіны спецыяльнай прэміяй адзначаны заслугі **Узгорна-пакаляўскага аркестра Узброеных Сіл Беларусі**. Мэтай калектыву з’яўляецца садзейнічэнне ваенна-патрыятычнаму развіццю Узброеных Сіл, выхаванне ў ваеннаслужачых нацыянальнай самасвядомасці, далучэнне іх да нацыянальнай і агульначалавечай культуры, падтрыманне ва Узброеных Сілах маральна-баявога духу, прапаганда сярод ваеннаслужачых і грамадзян Рэспублікі Беларусь нацыянальных традыцый, духоўных і маральных каштоўнасцей, музычнае забеспячэнне воінскіх рытуалаў і папулярызацыя аічыннай музыкі.

Сярод лаўрэатаў спецыяльнай прэміі таксама творчая майстэрня **эстраднага мастацтва “Хвілінка” Беларускага саюза музичных дзеячаў**. Калектыў адзначаны за высокае прафесійнае майстэрства і актыўны ўдзел у грамадска-культурных праектах патрыятычнай тэматыкі. Сёлетня ўстанова адкрывае свой 30-ы сезон. За шматгадовую гісторыю

“Хвілінка” тройчы была ўзнагароджаная заахваляльнай прэміяй спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Навучаючыся ў розных установах групх майстэрні, дзеці могуць стаць часткай культурных мерапрыемстваў, якія праводзяцца на найлепшых канцэртных пляцоўках краіны, пазнаёміцца з аічыннымі дзеячамі культуры, зрабіцца непасрэднымі удзельнікамі самых важных творчых праектаў Беларусі.

Адзначаны і **калектыў дзяржаўнай гісторыка-культурнай установы “Гомельскі палацава-паркавы ансамбль”**. Спецпрымія прысуджана за вялікі ўнёсак у развіццё музейнай справы і рэалізацыю выставачных праектаў па захаванні гістарычнай памяці беларускага народа. Сёння Гомельскі палацава-паркавы ансамбль — адна з найстарэйшых і найбольш аўтарытэтных музейных устаноў Рэспублікі Беларусь, якая з’яўляецца навукова-метадэчным і кансультацыйным цэнтрам па арганізацыі працы музеяў Гомельскай вобласці. У склад установы ўваходзіць шэсць музейных аб’ектаў. Яе будыны — помнікі архітэктуры XVIII—XIX стагоддзяў, уключаныя ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей. Збор музея Гомельскага палацава-паркавага ансамбля — адзін з найбагацейшых у Рэспубліцы Беларусь; у фондах захоўваюцца больш за 260 тысяч прадметаў.

Выдавецкі дом “Беларусь сегодзя” і **Нацыянальны архіў Беларусі** ўдасцэнны спецыяльнай прэміяй за значную работу па фарміраванні грамадскай свядомасці і папулярызацыю гісторыі партызанскага і падпольнага руху Беларусі. У рамках праекта, які рэалізуюць гэтыя ўстановы, створаны партал Partizan.by, на якім змешчана база звестак аб народных месціцах гадоў Вялікай Айчыннай вайны. База пастаянна напанаўяцца новай інфармацыяй, на сайце дзейнічае зручная сістэма пошуку, дзкуючы якой любы ахвотнік можа знайсці далейшыя пра канкрэтных удзельнікаў партызанскага руху, азнаёміцца з іх алічбаванымі дакументамі, якія захоўваюцца ў Нацыянальным архіве Рэспублікі Беларусь, — анкетами, ўзнагароднымі лістамі, фотаздымкамі. З дапамогай адмысловай формы кожны можа таксама паведаміць стваральнікам старонкі свежыя далдзеныя пра таго ці іншага партызана.

Ноч перад Калядамі

Тэатральныя прэмеры заўжды выклікаюць цікавасць. А пастаўленыя маладымі рэжысёрамі — двойню.

У Беларускам дзяржаўным тэатры яляк з’явілася гоголеўская “Ноч перад Калядамі”, прычым у беларускамоўным перакладзе, што дало магчымасць скарыстаць менавіта нашы песні-каляды. Здача спектакля абдылася яшчэ ўлетку перад адпачынкам. Але ў новым сезоне пастановачная каманда перабрала многія рэчы, што на прэм’еры паказалі практычна новы спектакль. Побач з урушальнымі, нярэдка прыныпова новымі па эстэтыцы творчымі працамі Аляксея Лялюска-

га, яго выхаванцаў Яўгена Карніка, Ігара Казкова, Аляксандра Янушкевіча ды іншых пастановачны вопыт Кацярыны Кошалевы (Трафімук) толькі пачынаецца. У сваёй першай спробе яна выступіла ападкава аўтарам інсцэніроўкі, рэжысёрам і кампазітарам — у тандзе з дуоўным мастаком Таццянай Нерсисян. Алштурхнуўшыся ад заснежана-зімовых краявідаў, тая ператварыла ў белыя пухатыя гурбы нават сялянскія хаціны. Моцны, яркі фальклорны пачатак уваасоблены таксама праз вывяслены мядзведзь з казой, у якіх артэсты пераапрацоўваюць, напачінушы вялізныя маскі. Масавыя народных гульбішчаў ствараецца за кошт адначасова ўдзелу артэстаў і характарна калерыстых яляк, якіх акцёры трымаюць у руках. Палобны хо адасцююцца з адначасовым сумашчэннем двух планав у кінамастастве.

Прычына ліній пра такім раскладзе выглядае больш бяляка, непераканаўча,

рэзка запавольвае тэмпарытм, не насычаючы яго неабходнай унутранай энергетыкай. Але ж усё выратоўвае Чорт (Валерый Зеленкі): менавіта ён становіцца галоўным рухавіком дзеяння. Справа не толькі ў маленькіх і вялікіх пачварствах-вяселюсіях — ад раптоўнага выскоквання са сцены па выкраданні Мясця. Спектакль пабудаваны так, што усё неверагодна падарожжа

па царскія чаравічкі і асабліва сустрача Валуку з прычай становіцца чаровым вывясленнем чартаўшчыны: гэта не рэальны падзеі, хай і падстэртыя нячысцікам, а ўяўныя — гаворачы сучаснай мовай, віртуальныя. Да палобнага прачытання скіроўвае і туманнасць пецярбургскіх вуліц, і няяснасць постаці, безаблічнасць імператрыцы: мы бачым толькі яе доўгія ногі, створаныя з

бела-туманна-празрыстых завесай задніка і абутыя ў боцікі на абцасіках. Не паказваюць нам і атрыманыя чаравічкі: іх бачаць толькі прыдчынаючы скрынкач. Хто паручыцца, што гэта не д’ябальскі палман вока? Але ж не чорны, а бялыены добрым тумарам.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Спектакль з ачалавечаным Склерозам у якасці дзейнай асобы, неадрынай жанчыны, з’явіўся ў Гомельскім абласным драмтэатры ў красавіку, а 30 снежня — у Нацыянальным акадэмічным імя М. Горкага.

П’еса “Сэлфі са склерозам” была напісана сучасным украінскім пісьменнікам і драматургам Аляксандрам Валдарскім усяго 6—7 гадоў таму, але паспела абяшэць многія тэатры Расіі, Украіны, была пастаўлена ў Малдове і нават у Чыкага (ЗША).

Беларускія версіі аказаліся звязаныя адной пастановачнай камандай. Рэжысёрам выступіла зусім маладая, але ўжо добра спрактыкаваная Марыя Матох. Да яе далучыліся былая аднакурсніца з Акадэміі мастацтваў, навучніка Сяргея Кавальчыка і ілустрацыя калета Віталіна Бізюк, што паставіла хараграфію, галоўны мастак заданага гомельскага тэатра Таццяна Стырліна і кампазітар Андрэй Палкоў. Далася ішо пракурят такім складам два талы таму ў Гомелі быў уваасоблены “Цы-

Сэлфі са склерозам

яністы калій... з маляком ці без?” і амаль такім (за выключэннем мастачкі) — “Крэйцэ-рава саната” ў тэатры М. Горкага, дзе Марыя з Віталінай пачалі працаваць яшчэ ў талы вучобы.

Два гэтыя “Сэлфі...”, зразумела, вельмі падобныя, але ад-

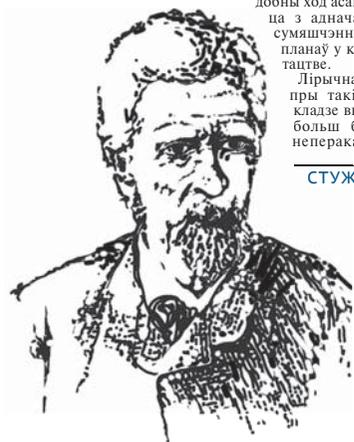
рэзніваюцца не толькі акцёрскім складам. Параўноўваючы паша-рава саната” ў тэатры М. Горкага, дзе Марыя з Віталінай пачалі працаваць яшчэ ў талы вучобы.

дзены аднаму артысту. Але М. Матох падзяліла тры ролі на тры, ды яшчэ і пашырыла колькасць выхадцаў жонкага, вымусіўшы прыносіць герані неабходныя рэчы (тэлефон, пашпарт, дзёнік успамінаў і да т. п.). У сталічнай вер-

сці задзейнічаны больш маладыя акцёры (Сяргей Савяноў, Сяргей Жбанкоў, Дзмітрый Няймоў, Сяргей Чэкерэз), часткова зменены сцэнічныя строй, некаторыя міжасцены. Мужчыны ў фракках шпалер не проста выходзяць з куліс, а рухаюцца па

згадвае, будучы адданы аднаму артысту. Але М. Матох падзяліла тры ролі на тры, ды яшчэ і пашырыла колькасць выхадцаў жонкага, вымусіўшы прыносіць герані неабходныя рэчы (тэлефон, пашпарт, дзёнік успамінаў і да т. п.). У сталічнай вер-

Надзея БУНЦЭВІЧ

СТУЖКА ЖЫЦЦА

Іван Шрэдар 1835—1908 гг.

Вябітны рускі скульптар, акадэмік Імператарскай Акадэміі мастацтваў.

1835 г.
Нарадзіўся ў дваранскай шматдзятнай сям’і вясельскага губернскага вучня Івана Шрэдара. Дзяціныя дзеньці пра месца і дату нараджэння невядомыя.

1853—1856 гг.
Баронцэ Севастопаль падчас Крымскай вайны, пасля чаго па стане здароўя завяршыў са службы ў Рымскай Акадэміі да сакарыйскай работы, аднак абраў мастацтва.

1864—1869 гг.
Адпраўлена ў Італію на Еўропу, дзе наведваў найбольш вядомых скульптурных майстроў Міхала Пелемана. Ужо падчас навуковага старога 10-фунаментальных ступаў для наўрадаўскага помніка “Вяснападзе Расіі” Міхала Іванавіча.

1869 г.
Вяртаецца ў Пецярбург, дзе пачынае вывучаць працаваць італьянскай мастацтва Імператарскай Акадэміі.

1870-я
Мастар робіць шэраг скульптур на заказ, для здароўя ў конкурсе рэшткі вясельскага помніка Пушкіну.

1870-я
У гэты час староўска помнік вясельскаму губернскаму Ф. Ф. Белыскаму ў Хроніада (зараз скульптура ў Санкт-Пецярбургу), помнік А. А. Байраманава для Кіева (да нашых дзён не дачаўся), помнік Пятру І Пецярбургу, помнік І. Ф. Курчуміну ў Санкт-Пецярбургу (знаеў зааўважыцца ў маскоўскай музэй, які апошня адрасіцца да найбольшага вакументару другой паловы XIX ст.

1870-я
Скульптар наладжвае асабістае майстэрні ў 1872-м жыццэ ў даной вясельскай Р. С. Валерыяна Падані.

1880-я
Вялікая частка выдатнай скульптурнай спадчыны Шрэдара, на жаль, была страчана ў часе Кастрычніцкай рэвалюцыі. Дырэктарамі Стравінава Сяст А. С. Пашава, старшым скульптарам да з’яўлення ў 1899-м, некалькі зны ў сваёй час. У 1999 годзе работа некалькі знайшлася. Яе нанова ўсталявалі каля Пушкінскага Дома акадэміі да 200-годдзя Імператара.

1890-я
Засяблены майстрам вобласці Іванавіча Сяргеевіча Сяіна ў прыгожым Пушкінскай Дома ў Санкт-Пецярбургу.

1890-я
Творца праце над помнікам героям Севастопалю — вакументару У. А. Карніцкаму, П. С. Нахілаву, З. І. Татыеву і Іванам.

1908 г.
Памёр 2 лістапада ў Пецярбургу на ўзросце 73 гадоў. Пахаваны на Міхайльскіх могілках Аляксандра-Неўскай лавры.

Як сын двараніна, паступіў у Пецькі Імператарскай Вясельскай корпусу — адну з самых элітных навуковых устаноў тагачаснай Расіі. Засяблены навуковым акадэмікам з “правамі трыццаці гадоў” і чынам каменца ляд-гвардыі. Камандзіруецца на Уласскі полк, дзе праходзіць службу шэраг белаўска і палкаў. Там упершыню выявіў свае выдатныя здольнасці, займаючыся каляваннямі і ляднай на аматарскім узроўні.

Фрагмент барельефа аўтарства Івана Шрэдара на помніку “Вяснападзе Расіі” у Ноўрададзе

Негледзячы на вялікі ўплыў Іванавіча ў стварэнні італьянскага помніка, Іван Міхайлавіч, як і некалькі іншых дзіцячых да работ скульптураў, не ладзіліся ні аднаго ў тэатры. Аднак майстар быў узнатоўданы ордэнам Св. Тамаза 3-й ступені.

Помнік “Вяснападзе Расіі” у Ноўрададзе, 1862 г.

Гранітны помнік Пятру І. 1872 г., Пецярбурск

Бронзавы помнік І. Ф. Курчуміну, каля 1870 г., Музэй марскога флоту (Макава)

Помнік рускаму ваеннаму інжынеру генералу З. І. Татыеву, 1909 г., Севастопаль

1854 ОБОРОНА СЕВАСТОПОЛЯ 1855

АЎТОГРАФ З БЕЛАРУСЬКАЙ ЗЯМЛІ

У Беларусі постаць Івана Шрэдара амаль невядомая, як і яго сувязь з нашай краінай. Аднак біяграфія і творчасць майстра не асігнаваныя цалкам нават у Расіі, гісторыі якой Іван Мікалаевіч прысвячаў работы. Сціпласць і незалежнасць скульптара пакінулі мала веззак пра яго асабістае жыццё.

Скульптуры Шрэдара адрозніваюцца падкрэсленым рэалізмам. У творчых майстра знароч імянуе пазбагаць пафасу і ўрачыстасці, якія не давалі спакою героям работ, адлюстроўваў вобразы з найбольшым ардухленнем ад жыццёвай праўды.

Сплай авангардызму і мадэрнізму

У Бабруйскім мастацкім музеі працягваецца выстава жывапіс і дэкаратыўнай скульптуры Ціхана Абрамава. Экспазіцыя, прысвечаная 55-годдзю мастака, адлюстроўвае адкрыцці і стылістычныя эксперыменты творцы розных часоў.

УСЁ ПАЧЫНАЕЦЦА З СЯМІ

Ціхан Абрамаў нарадзіўся ў 1967 годзе ў творчай сям’і. Бацька — Сямён Абрамаў — вядомы ў краіне мастак. Па слядах таты пайшла стаярэйшая дачка Тацыяна, якая таксама займаецца папулярна на Ціхана. Пачатковыя веды ён атрымаў у студыі Яўгена Вішнеўскага ў Дзевяцінаўскай школе мастацтваў, затым была дзіцячая мастацкая школа. А з 1983 па 1988 год Ціхан Сямёнавіч праходзіў падрыхтоўку ў Горкаўскім мастацкім вучылішчы па спецыяльнасці “Выкладанне выяўленчых мастацтваў”.

Далейшыя жыццё майстра будзе цалкам аддана творчасці — і ў гэтых словах няма перабільшання. Ціхан Абрамаў — гэта няспынная гарніце: пачынаецца з 1989-га, пастаняна ўдзельнічае ў гарадскіх, абласных, рэспубліканскіх выставах. Але мастак — не пра грошы і не пра прыгожыя гагемныя жыццё. Ён працаўнік, аскет і падзвіжнік. Пагружанасць Ціхана Сямёнавіча ў творчасць, у служэнне мастацтву не проста агульнавядомая. Гэта рыс звыклі ўдзельнікоў, хто хоць трохі знаёмы з жывапісам і скульптурам.

ДУХ ЭКСПЕРЫМЕНТУ

У персанальнай экспазіцыі Ціхана Абрамава можна убачыць работы розных гадоў. Гэта жывапіс, графіка, дэкаратыўная скульптура. Звяртае на сябе ўвагу разнастайнасць паходзячых мастака да вырашэння творчых задач. З’яўленне тэмы, першапачаткова, па словах майстра, выяўляецца, як і фармат будучай карціны. Большасць работ прысвечана жанчынам: партрэты, тэматычныя кампазіцыі, інв. Над выставай лунае дух эксперыментаў, што адраў кілацтва ў вочы і вызначае важную асаблівасць творчасці жывапісца. Сам Абрамаў лічыць: кожнае яго творчынне павінна несці новае выяўленчае вырашэнне. Пошук выяўленчых сродкаў — найважнейшая з задач. “Думаеш адно, робіш другое, атрымліваеш трэціе”, — расказвае аб гэтым працэсе мастак.

Што тычыцца стылістыкі, пры праглядзе артыкулаў пра Ціхана Абрамава, у розныя гады апублікаваных у СМІ, заўважаецца імкненне журналістаў усталяваць стылёвыя рысы творчасці майстра. Акцэнт прыкладно на мадэрнізм і авангардызм, фармальна бліжэй кірунку, бо ў аснове ў абабудаванні творчых экспанатаў і напрамку прысутнічаюць у карцінах Ціхана Сямёнавіча.

ТВОРЧАЯ КУХНЯ

Фармат персанальнай выставы палігача выяўленне індывідуальнай манеры аўтара. У аснове мастацкага метад Ціхана Абрамава — эксперымент з выяўленчымі сродкамі: лініямі, колерам, формам, — з рухам ад фігураўнага да абстрактнага, з нетрадыцыйнымі матэрыяламі і тэхнікамі, з перагляданнем стальных традыцый. Творца максімальна раскрывае выразныя магчымасці фактуры, накладвае фарбы шчыльна, пастроена, не пабігае спалучэнняў, якія дысануюць. Сярод больш чым 30 жывапісных работ няма ніводнага паўтору ў выкарыстанні выяўленчых прыёмаў. Задума кожнай кампазіцыі нараджаецца імпульс, самым нечаканым чынам, і ўжо затым падбіраюцца наступныя дзеянні. Глядацкі бачыць канчаткова “стварэнне”, як кажа сам жывапісец, і не ўявіць, колькі падрыхтоўчай працы, пераробак і натуральных для творчай кухні адходаў пры гэтым бывае. У большасці прац Ціхана Абрамаў прымяняе традыцыйны класіфікаваны авангардызм.

І яшчэ адна важная якасць. Ціхан Сямёнавіч — сумленны мастак. Ніколі не выстаўляў працы, калі чымсьці ёй не задаволены. Пераробкі бываюць шматразовыя, часам разніне прыходзіць праз гады. Увогуле — гэта гульня, у выніку якой нараджаецца твор мастацтва.

СУБ’ЕКТЫВІЗМ ПАЧУЦЦАЎ

Скульптура ў экспазіцыі прадстаўлена добрай вядомай аўтарскай “бетонікай”. Абстрактныя, ярка дэкараваныя вырабы ажыццяўляюць выставу. Некаторыя кампазіцыі выклікаюць асацыяцыі з творамі іспанскага архітэктара Гаўдзі і мастака Пікаса.

Ціхан Абрамаў — эстэтычна развітая натура, і ў яго творчасці павінна адбывацца індывідуальнае эстэтычнае бачанне свету, што ёсць сутнасцю мадэрнізму. Суб’ектыўнасць мастацкага пачуцця выяўляецца ў перавазе канкрэтнага колеру і каліравых спалучэнняў, ліній і формы. Да работ Абрамава, у якіх прысутнічаюць элементы мадэрнізму, адносяцца абстрактныя кампазіцыі, праз каларыт якіх адлюстроўваецца стан душы аўтара. Лёва стэлі мочыць, спалучаюць у працах аднаго майстра. Па знешнім прыкметах мадэрнізм і авангардызм маюць шмат агульнага. Адрозненне ў тым, што ў мадэрнізме выяўленчая мова — гэта інструментарый мастака, з дапамогай якога раскрываецца пра думкі, пачуцці, ідэі. А ў авангардызме выяўленчая мова — гэта творчасці і асноўны матэрыял для эксперымента.

НЕ ПРА ГРОШЫ

Па характары мыслення Ціхан Абрамаў — аб’ектыўны ідэаліст, вядомы яго нацэленасць на знешні свет: колерам, фармай, — з рухам ад фігураўнага да абстрактнага, з нетрадыцыйнымі матэрыяламі і тэхнікамі, з перагляданнем стальных традыцый. Творца максімальна раскрывае выразныя магчымасці фактуры, накладвае фарбы шчыльна, пастроена, не пабігае спалучэнняў, якія дысануюць. Сярод больш чым 30 жывапісных работ няма ніводнага паўтору ў выкарыстанні выяўленчых прыёмаў. Задума кожнай кампазіцыі нараджаецца імпульс, самым нечаканым чынам, і ўжо затым падбіраюцца наступныя дзеянні. Глядацкі бачыць канчаткова “стварэнне”, як кажа сам жывапісец, і не ўявіць, колькі падрыхтоўчай працы, пераробак і натуральных для творчай кухні адходаў пры гэтым бывае. У большасці прац Ціхана Абрамаў прымяняе традыцыйны класіфікаваны авангардызм.

Генадзь БЛАГУШІН, старшы навуковы супрацоўнік Бабруйскага мастацкага музея

Па ідэі — на выставу!

Яксныя выхадныя — залог прадуктыўнасці ўсяго тыдня і штуршок да генерацыі свежых ідэй. Мы сабралі для вас культурныя падзеі, наведванне якіх стане цудоўнай перазадачкай і натхніць на новыя творчыя здзяйсненні.

Пазнаёміцца з выбітным беларускім літаратарам запрашае Навыянальная бібліятэка Беларусі. Экспазіцыя “У краіне мар”, прысвечаная 130-годдзю з дня нараджэння Канстанціна Буіло, расказвае пра жыццёвы і творчы шлях майстра слова. Сярод экспанатаў — першы зборнік лірыкі “Курганная кветка”, рэдактарам якога быў Янка Купала, выданы з музейных і бібліятэчных фондаў, фотаздымкі і рукапісы. Асабліва каштоўнасць — рэчы паэты, якія беражліва захаваў яе сын. Наведваць выставу можна да 31 сакавіка.

Экспазіцыя дзіцячай творчасці “Каліяны замалеўкі — 2022” запрашае натхніцца працамі маленькіх талентаў у мінскім Музеі гісторыі, тэатральнай і музычнай культуры. Выстава-конкурс сабрала арыгінальныя малючкі і вырабы дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва юных аўтараў да зямных свят. Наталіцца неспрэчна работ можна да 15 студзеня.

Музей традыцыйнага ручнога ткацтва Паазер’я ў Полацку падрыхтаваў выставу “З жалезабу”, якая распавядае пра гісторыю і спецыфіку кавальскай справы. У экспазіцыі ўмоўны інтэр’ер высювай майстарні і інструменты і шматлікія вырабы. Там жа можна дазнацца пра звычайныя работы з металам. Пашырыць веды пра беларускія рамствы паспейце да 30 студзеня.

У гістарычную вандроўку запрашае Слоніцкі раённы краязнаўчы музей імя І. І. Стаброўскага. Выстава “Прыгожыя ў бронзе і камені” прэзентуе экспанаты з прыватнай калекцыі Генадзі Шлыкоўскага. Гэта статуэткі міфічных персанажаў, скульптурныя кампазіцыі з выдатнымі асобамі — героямі свайго часу, галдніцкі і шмат іншага. Стваряюць дадатковы антураж карціны еўрапейскіх мастакоў VIII—XIX стагоддзяў, а таксама старажытныя з’яўленні да характара мінлага можна да 12 красавіка.

Мастацкі музей імя В. К. Бялінскага-Бурлі ў Бялынічах працягвае здзяўляць наведвальнікаў. Незвычайная выстава “Музей займальных навук «ЭКСПЕРЫМЕНТУС»” прыцягвае даспадобы не толькі маленькім, але і дарослым. У экспазіцыі — шмат таго, што тлумачыць законы фізікі: рычак Архімеда, калыска Ньютана, мадэль з’яўлення і нават ступі з шклямі! Там жа можна пазабавіцца за настольным гульнямі і зрабіць фотаздымкі. Праект даступны да 12 лютага.

Юліяна ГАБЕЦ

Пасля года Тыгра

Збіраючы нясеіскай малавянкі, натрапіла на адну, што цэла дажывала свой век у сенцах высювай хаты: тыгр і леу на зялёнай лугавіне, якую акаймоўваюць купчастыя дрэвы, падобныя да нашых ліп, алеціны. Экзатычнасці пейзажу надаюць хіба што чатыры высокія палымы, скіленыя адна да адной. Напісаны алейнымі фарбамі на шкле малавянкі больш як напалову асыпалася.

“Калі вы збераглі хоць аднаго льва, ваш год не праішоў дарма. А калі яшчэ і тыгра, то вы сапраўдныя героі!”

Гаспадар, а гэта сын колішняга мастака-самавука Юзкі Мылдзіскага з вёскі Сейлавічы, толькі развядзіў рукамі: маўляў, што тут зробіш, асыпалася, шкло, дый гадоў вывае па 70 будзе. Шкалаваў яшчэ, бо ў бацькоўныя адзінаццаць гэта рэзка, ці не спадчынавы сюжэт. Знаўцам існуючых мастацтва вядома, што лвы, тыгры сярод райскага краіваў — звычайныя героі народных твораў: найперш прыходзілі на памяць “Рай” ды “Ліст да каха-

нага” Алены Кіш. А вось Юзкі Мылдзіска рабіў на замову апалячэскай і ўжыхароў сусецінэй пераважна кветкавыя кампазіцыі ды паўлінаў сярод лёў і ружаў. Льва з тыграм пакінуў сабе. Мо як успаміні з дзіцтва, яго даўняе ўражанне ад малавянчых дынавоў, што выпаладала некалі бачыць. Родым Юзкі з Капыльшчыны, з вёскі Чарнабульна (гэта ўжо пасля вайны стаў жамі на Нясвіжчыне). Таму верагодна, што ў раннія гады мастаку падабаліся “Рай” ды “Ліст да каха-

нага” Алены Кіш. А вось Юзкі Мылдзіска рабіў на замову апалячэскай і ўжыхароў сусецінэй пераважна кветкавыя кампазіцыі ды паўлінаў сярод лёў і ружаў. Льва з тыграм пакінуў сабе. Мо як успаміні з дзіцтва, яго даўняе ўражанне ад малавянчых дынавоў, што выпаладала некалі бачыць. Родым Юзкі з Капыльшчыны, з вёскі Чарнабульна (гэта ўжо пасля вайны стаў жамі на Нясвіжчыне). Таму верагодна, што ў раннія гады мастаку падабаліся “Рай” ды “Ліст да каха-

ПРЫЛЯЦЕЛІ ПАВЫ

Прыгадалася супрацоўніцтва на грунце краязнаўства з прадстаўнікамі Нясвіжскай дзіцячай школы мастацтваў.

Тыграў. Загалчыны выяўленчага аддзялення, вопытным жывапісца Марыне Канавалявай краязнаўчая тэматыка блізка. Гэты інтарс творцы зарадзіў у Нясвіжы, але не запіныўся там. Настаўнік — з ліку тых людзей, каго называюць нашчадкамі Напалеона Орды. Дзяў, Сынкавічы, Ружаны, Багданава, сядзіба Абуховіч у Высокай Ліпе... Дзя Марыны Канавалявай тое не проста месцы слаўнай беларускай даўніны, але і прастора для творчасці, а стаяла з нам!

пасля, як нядаўна было ў Ружанах, — і для аўтарскіх выстаў. Працуючы з дзецьмі, творца жадае пазабавіць выхаванцаў студыйнай руціны і аднастайнасці, імкненні заахвоціць хлопчыкаў і дзяўчынак да нечаканнага, таго, што пашырыць вопыт і навуцнаў, і педагога.

І гэта тры тэмы прапанавала Марыне Пятроўне паказаць студыйнам калекцыю малавянчых. Дык разам з выкладчыцай здзілілі не толькі экспазіцыю, але і заняткі “Прыляцелі павы”: расказалі пра мастакоў-самавукаў з Нясвіжчыны, адметнасць месцоў малавянчых, а прыкметы шчыраў цікавасці, прапанавалі перамаляваць найбольш упалаваны народны твор. Юныя мастакі парадавалі і здзілілі. Марына Пятроўна мела рацыю, калі сіваржала, што дзеці маладога і сярэдняга стагоддзя ўроствы вельмі блізка па светаацучванню, добра чалавечай наўнасці да народных мастакоў. Асабліва ўраза работа Мішы Малава. Пераносычы паўліна на аркуш, ён размясціў тпушкі на прэвідным плане, а замест кветкавай зямлі паказаў роўны прасторы: за адным нагоркам — шэрэўка, за другім — шэрэўка. Атрымаўся — бышым выпадкова, міжволі — своеасабівы маніфест беларускай малавянкі з выразнай думкай: на божым і прашывітым лужына, што жыць на гэтай зямлі, прыгожы патрэбна як магучына выратавальна сіла. Выханне праз народныя традыцыі і мастацтва адбылася ў рабоце Зарыны Верамчук. Новых герояў прапанавала ўвольна перамаляваць Даша Рубіс. Падсумоўваючы паспяхова заняты, мы ўшчасна адзначалі: павы прыляцелі, павы засталіся з нам!

УРАТАВАЦЬ ТЫГРА

“Калі вы збераглі хоць аднаго льва, ваш год не праішоў дарма. А калі яшчэ і тыгра, то вы сапраўдныя героі!” — так і жартам, і ўср’ёз у падахочыла навуцнаўцаў той жа мастакі Юзкі Мылдзіскага дзея ўратавання твора. Зноў адказаў за працу Міша Малец і Дар’я Рубіс — іпер ужо старажытны студый. Да іх ахвотна далучыліся Кірыл Шаранда, Справавалі і іншыя. Распавядаючы аб такой практыцы, Марына Пятроўна адзначала: “Міша і Кірыл злучылі намаганні. Упершыню сталася так, што адну работу выконвалі ў чатыры рукі. Цікава было назіраць, як хлопцы каардынаваліся, амбіркоўвалі дзеянні, падбіралі фарбы. Паводзіліся больш абачліва і адказна, чым звычайна. І вынік не блыг. Як мне палалося, дзякуючы сумеснай працы, сяброўства хлопцаў яшчэ памачала. Дар’я справілася адна, але ж «выткала, забуціўшыся, яе рука» яшчэ і кветкі каля лів і лавы тыгра. Эмацыянальна яна дзіўчынка. А народнае мастацтва наўнае та наўнае, але колькі патэмагна і нечаканага ў сабе хамае!”

Дзеці зрабілі тое, што ім па сілах і магучасць. А калі і магучасць узяўшыся, з голашчэ ступілі ў 2023 год. Грунтоўна адрастварваю народны твор, што знікае на нашых вачах, як і выявіць, уратаваць апошнія малавянкі — справа новых Басальгаў, кіраўнікоў і спецыялістаў ад культуры, мастакоў-прафесіяналаў, краязнаўцаў.

Наталля ПЛАКА, г. Нясвіж

Малавянны рай на зямлі

Музей малавянчых дынавоў адкрываецца ў студзені ў Заслаў. Экспазіцыя размясціцца ў флігелі былога палаца Пшаздзецкіх.

жынкі Язэпа Драздовіча” і “Народныя дыванкі”. У апошнім пакажуць і аўтарскія, і ананімныя работы. Яны мяркуюцца, экспазіцыя будзе змяняцца і час ад часу ў ёй стануць з’яўляцца новыя творы з фондаў Гісторыка-культурнага музея-запаведніка “Заслаўе”.

На плошчы 300 квадратных метраў разгорнуцца чатыры раздзелы музея: “Дыванкі ў інтэр’еру сялянскай хаты”, секцыя, прысвечаная творчасці Алены Кіш, “Ся-

Малавянны дыван Язэпа Драздовіча, знойдзены пад-

Уручэнне паштоўкі ад Бераст-Зіюі і Спядарыні Завей бібліятэкарамі Бераставіцкай ЦБС

У сельскім доме культуры вёскі Паўлава без каравая не абійсцяць

За здаровы лад жыцця, або Як пераначаваць у музеі

Падчас камандзіровак па краіне заўсёды хочацца знайсці нешта новае, тое, што здольнае прыцягнуць увагу не толькі мясцовых жыхароў, але і турыстаў. Зразумела, гэта не ксеракопіі ў бібліятэцы або імпрэзы ў СДК, хоць ніхто не адмаўляе неабходнасць падобных традыцыйных для сферы культуры платных паслуг. І ў сённяшнім топе мы сабралі толькі ўнікальныя ды незвычайныя віды паслуг — пра некаторыя нават культуратронкі не чулі.

УГОСЦІ ДА ЗІОУ

Цялы россып унікальных бібліятэчных паслуг прапаноўваюць наведальнікам у Бераставіцкай раённай бібліятэцы імя В. М. Кавалеўскага. Па словах дырэктара Святланы Станкевіч, усё яна значна папаўняючы пазабоджэнны даходы ўстановы.

— Напрыклад, да зямовых свят мы ўвялі такую паслугу, як дастаўка пошты бераставіцкага Дзеда Мароза Бераст-Зіюі, — распавядае Святлана Станкевіч. — Супрацоўнікі бібліятэкі ў вобласці Лесявіча і Кікімары наведвалі ўстановы адукацыі і ўручалі школьнікам раёна лісты-запранні ў рэзідэнцыю ўладара халадоў і яе насельніку, суправаджаючы сустрачы навагодній гульнявой праграмай. А імянная паштоўка-запранні ад гаспадар рэзідэнцыі дарылі дзецям радаснае працування Новага года і Каляд.

Таксама, па словах суразмоўцы, значна папаўняе пазабоджэнні складаны інфармацыйных вяснік для ілюстрацыі раёна (брашура на 30 старонак каштуе 15 рублёў, на 50 старонак — 17 рублёў) ці інфармацыйных білетонэў “СМІ аб арганізацыі” (40 старонак — 35 рублёў, 60 старонак — 45 рублёў). Падобны брашуры рассялаюцца ўвосем арганізацый з 2020 года, таму прыбытак ад гэтай дзейнасці бібліятэкары маюць даволі значны.

А вось для супрацоўнікаў Лёзненскай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы, што на Вішэцкім, дзів “За здаровы лад жыцця!” — не фармальны, а цалкам апапаваны і прычы. Напрыклад, у цэнтральнай раённай бібліятэцы Лёзненскага арганізацыя выстава, дзе можна паглядзець кнігі пра левыя эміграцыі, знаёміцца з выданнямі на спартыўную

тэматыку. Тут жа, у “Кутку здаровага чытача”, ёсць кампактныя вагі — кожны наведвальнік можа скарыстаць іх ды ўбачыць, колькі кілаграмаў яму варта скінучы ці дабраць. Хоць паслуга платная — 20 капеек, ахвотных хапае. Як, дарчыні, і тых, хто пасля паходу ў бібліятэку пачаў інтэнсіўна займацца спортам.

Не менш цікавых паслуг ёсць і ў Лёзненскай цэнтралізаванай клубнай сістэме. Скажам, тут можна не толькі пазаймацца аэробікай ці навучыцца танцам у калектыве “Вікторыя” (кожная паслуга — 40 рублёў за месяц), але і замовіць пракат музычнага абсталявання або аб’явіць конкурс, настольны футбол ці настольны тэніс (6 рублёў за 60 хвілін).

ГРОШЫ — 3 ПЕЧЫ

Незвычайная платная паслуга прапаноўваецца ў Слоніміцкім раёне. Каравайчыца з аграпрадукта Паўлава і навакольных вёсак не толькі выпякаюць хлеб, але і праводзіць майстар-класы па вырабе ўнікальных булек па старажытных рэцэптах.

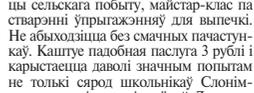
— Сапраўды, каравай атрымліваюць каштоўны, смачны, высокім, прыгожым, — ганарыцца дырэктар Слонімскага раённага цэнтра культуры, народнай творчасці і раместваў Кашырына Скамароў. — Традыцыя іх выпечкі ўвядзены ў спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны Беларусі. А захоўваюць унікальны звычай удзельнікі народнага аматарскага аб’яднання “Чараўніцка-каравайчыцы” філіяла Нава-сёлскага цэнтра культуры.

Калектыву — 39 год, зване на-роднага атрымалі ў 2002-м. А творчыя майстрыні — каравайні — з’явіліся ў цэнтры культуры ў снежні 2017-га, дзякуючы праекту ПРААН “Развіццё на мясцовым узроўні”. Па ўтульным светлым памаішанні з вільняў рускай печы 11 удзельніц аб’яднання завоўваюць і перадаюць медалью пакаленню мастацтва, пераняўшы ў дзяўдзь і бабўль. Дарчыні, мясцовыя фестывалі караваў — брандавае мерапрыемства Паўлаўскага сельсавета ў імя Слонімскага раёна.

Падчас наведвання этнагагііні і правядзення анімашыйнай праграмы для дзяцей “Шула-печка” можна не толькі ўбачыць, як вырабляецца хлеб, але і паўдзельнічаць у абрадах выпечкі караваў. Акрамя таго, ладзіцца экскурсіі, гульнявая праграма па тэматы-

Гасцініца “Завезы двор” уваходзіць у склад Браўскаўскага раённага аб’яднання музеяў

Запранні ў Паўлаўскае этнагагііні, дзе клубныя супрацоўнікі навучаць дзяцей каравай

МУЗЕЙ З ЛОЖКАМІ

У Браўславе — сае разнычкі. Тут можна не толькі наведаць мясцовы музей, але і пераначаваць у ім, дадчыні ў будынку, які належыць музею.

— Гэта даволі ўнікальная паслуга сярод устаноў культуры Беларусі, — кажа начальнік аддзела ізаляцыйнай работы, культуры і па справах моладзі Браўскаўскага райаўскага амаініска Юлія Чагарына. — Але галоўнае, што яна карыстаецца попытам у турыстаў, якіх завітаюць у нашу гасцініцу “Завезы двор”, і ў летні перыяд прыносіць небаглы даход.

Інфармацыю папярэдзіла і дырэктар Браўскаўскага раённага аб’яднання музеяў Волга Антанянка.

— Гасцініца пераведзена на газра-лік, мы заробілі самастойна і не трацім ні аднаго рубля з бюджэту раёна, — падкрэслівае Волга Антанянка. — У цэнтры сезон нумары ў “Завезным двары” бываюць замочанымі і за два, і за тры тыдні, а то і за месяц. А, скажам, на фестываль “Viva, Braslav!”, які абудзецца летам, нумары ўжо шпэр, у студэнцкі перыяд з абранымі!

Попыту сярняе тое, што прывабілі гасцінічы аб’ект знаходзіцца ў цэнтры Браўслава, на беразе возера, недалёка ёсць пляж, аўтабазал, каварні і рэстаран. У нумарах, самы дары з якіх каштуе 55 рублёў, а самы танны — 22 рублі за суткі, ёсць Wi-Fi, тэлевізар, электрачайнік. У гэтым жа будынку знаходзіцца Музей традыцыйнай культуры, дзе кожны ахвотны можа набыць разнастайныя сувеніры.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

“Свято каляднай зоркі”. Пад такой назвай у Мінску праішоў канцэрт вучняў і педагогаў музычнай школы № 2 імя М. Аладава. Разнычкі мерапрыемства стала сумеснае выступленне дзяцей і заслужаных артыстаў Рэспублікі Беларусі Уладзіслава Місевича і Уладзіміра Ткачэнка. Калабарацыя з колішняй удзельніцай ансамбля “Песняры” не была выпадковай: ва ўстанове ёсць унікальны школьны музей памяці Уладзіміра Мулявіна, чый дзень народнага адзначаецца 12 студзеня.

ПРАФЕСІЯНАЛІЗМ, ЭНТУЗІЯЗМ, ТАЛЕНТ

Святочны настрой стварала сама атмасфера канцэртнай залы “Верхні горад”, дзе правялі імпрэзу. Праграму адкрыў сімфанічны аркестр педагогаў, якім дырыжыраваў заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь Яўген Доўжык.

Асабліва кранальна прагучала “Элегія” Уладзіміра Солтана ў выкананні выхаванкі школы № 2 Дар’і Міска і аркестра дзяцей на вучняў і настаўнікаў, а прахвалі сумеснае выступленні. Напрыклад, дырэктар Аляксандр Церахаў можа фарміраваць свой аўтарытэт па-рознаму, але самы эфектыўны спосаб — выйсці са сцэны. І ёсць атрымала па-сапраўднаму: туняны доўгія апальдэсменты, кветкі ўнічым і стальным артыстам.

Падчас выканання культуры песні Уладзіміра Мулявіна на верші Максіма Багдановіча “Слуджытчыны” салісты Соф’і Каваленка і зводнаму дзіцячыму хору акампанавалі вакальна-інструментальна група педагогаў эстраднага аддзялення “Алаўд-бэнд”. Уладзімір Ткачэнка, Аляксандр Церахаў і Уладзіслава Місевич. Ёсць вількая неабеспэка граць эстрадную класіку ўсё вельючы эталон. Але на канцэрце дзеці і дарослыя справілі бліскава, шматлікі “Бравы!” — таму папярэдзілі.

ЯК БАЧНА...

Кратыў у работніку сферы культуры хапае, і пра ўсе знаходкі мы, калі не расказалі. Напрыклад, пра этнагагіітэатры ў Глыбокім Віцебскай вобласці або пра экскурсіі ад бібліятэкаркі ў Браўславе, што на Мінчыне. Але, магчыма, самыя адметныя павілі, якія прыносіць значны даход і павялічваюць пазабоджэнні, створаны менавіта ў нашым раёне, шаюныя чытачы! Дарчыце лісты ў рэдэкцыю — папяршым наш топ у разы!

Уладзіслаў Місевич і дзяцны хор

Невыпадкавая калабарацыя

Сімфанічны аркестр педагогаў

ў нас шмат таленавітай моладзі. Здаючы сваю папярэтую ў музычнай школе: вільяны дыстанцыйны паміж вучнямі і педагогамі, муштра. Тут усё па-іншаму: адносны дэмакратычны ў най-лепшым сэнсе слова. Нама абмякаваці ні аднаго бачу. Навучальна-творчы працэс усё захапіў, ніхто не глядзіць на галінінкі. А дырэктар можа згуляць з вучнямі ў шахматы. Гэта вядана! Прыемна, што ва ўстанове адкрыты музей памяці Мулявіна і ўвогуле ладзіцца шмат увагі таму, каб маладое пакаленне вядала беларусую музыку.

ЯКІ ЦЕСНЫ МУЗЫЧНЫ СВЕТ!

У фінале імпрэзы прагучала песня Алены Атрашквіч на верші Валы Жуковіча “Свято каляднай зоркі”. Публіка апладэскавала сцючы. — Атрымаў каласальнае задвальненне ад канцэрта, — падзяляецца ўражаннямі старшыня Браўскаўскага саюза кампазітараў Алена Атрашквіч. — Выдатнае выкананне і неверагоднае яднанне вучняў і педагогаў у азначэнне аранжыроўку Яўгена Доўжыка. Мы

грама мерапрыемства складзена добра, а асноўнае з сачыненнем ачынных кампазітараў. Выдатна, што заслужаны артысты выступаюць разам з пачаткоўцамі. Гэта павышае статус падзеі, а галоўнае — дзеці набываюць унікальны вопыт. У чаровы раз пераканалася, што няма сілні вількі і малых, ёсць творчасць — неабсяжна і сапраўдна.

Песня “Свято каляднай зоркі” прагучала ў пачатку 2022 года на канцэрце, прысвечаным уручэнню прэміі “За духоўнае адраджэнне”. Каб выкарыстаць кампазіцыю на сцяне, адміністрацыя музычнай школы спытала ў творцы дазволу. Яўген Доўжык напісаў адмысловую аранжыроўку.

— Уявіце, што Валікі тэатр просіць у мяне гэтую песню для навагодняга гала-канцэрта, — успамінае Алена Атрашквіч. — Я не піраў, “Стварыце, калі ласка, аранжыроўку для сімфанічнага аркестра”, у мяне зараз вельмі вількая напруга, з няважасцю знайшла час, толькі пачала да работу, і ў гэты момант школы дасялаюцца на азначэнне аранжыроўку Яўгена Доўжыка. Мы

Аляксандр Церахаў і Уладзімір Ткачэнка

спадбалася. Вось і атрымаўся да песні, акрамя кампазітара, прыкляў руку Улад Мазуркевіч, які прыдумав аранжыроўку для Прэзідэнцкага аркестра, і Яўген Доўжык, што распрацаваў партытуры для сімфанічнага.

Цікава, што на гала-канцэрце песню выконваюць народныя артысты Беларусі Анастасія Масквіна і Уладзімір Громаў — зоркі Вількаўскага і Мінскага тэатра, а ў мінскай — вільскінікі 2-й музычнай школы. Творцы сестрэння! Дарчыні, у Анастасіі таксама заліпанавана “Песняроў”. А мой аднакурснік Валера сумаву і кудзік Валерыя. Я вырашыў заўважыць іншым шляхам. Прыехалі мы ў гэтае, у якім спыніліся “Песняры”. І вось з ліфта паказваецца Мулявін у шыкоўнай дуб-

МУЗЕЮ БЕЦЬ!

Пасля каляднага мерапрыемства Аляксандр Церахаў распавёў, чаму ён вырашыў стварыць

Наоул, школа імя Аладава — не толькі першая прыступка для будучых творцаў, але і месца, дзе прывітаюць працавітасць, важную ў любой справе.

У той час у Магілёве спецыялісты з ФРП будавалі “Хімвалакно”, яны сязелі ў 1-м і 2-м рыхах. Калі Мулявін выкаваў “Крык птушкі”, немцы ў закапленні паўсковаці з месцаў, палылі да сілны. Шо! У нас такіх павозіны не былі прынятыя. Але публічнае разумоўе змочыла дамежніка. Цяло гэтай сутрачы праёс праз усё жыццё.

Перакананы, што маладое пакаленне магло велью гісторыю беларускай музыкі, таму ствароў музей памяці Мулявіна. Дзю падтрымаў вядомы фотажурналіст Юрый Івануа, які папярэваў зымкі для эканамісты. Артыст “Песняроў” Уладзімір Марусіч прэзентаваў сапраўдную афішу. Ёсць у нас і поўны збор кніг пра Уладзіміра Георгіевіча.

У найбліжэйшыя планы — папярэваць экскурсію праграму і запранні ў імпрэзіраваныя музеі дзяцей. Булізм не толькі расказваць пра Мулявіна і яго “Песняроў”, але і слухаць музыку.

Наоул, школа імя Аладава — не толькі першая прыступка для будучых творцаў, але і месца, дзе прывітаюць працавітасць, важную ў любой справе. Таму нашым педагогам часта гаворыць “дзяцны”, у тым ліку і ў нашым, якія не сталі прафесійнымі музыкантамі, але перанялі тут усё, што дапамагло рэалізавацца ў жыцці.

Аксана НІКАЛЕВА

“Фактар.by” – гэта крута!

Прапануем новы чайнворд, складзены па № 1 (2023) газеты “Культура”. Хто першым да 16 студзеня дашле правільныя адказы на reklama@kultura-info.by, атрымае запрашэнне на прамы эфір “Фактар.by”, які абудзецца 20 студзеня.

А між тым мінчанка Іна Кот, што правільна разгадала чайнворд у № 51 (2022), разам з сынам Арцёмам ужо наведала музычна-забавальнае тэлешоу і падзялілася ўражаннямі.

– Мне вельмі хацелася на ўласныя вочы убачыць гэты праект Белтэлерадыёкампаніі. Сяброўка, якая працуе ў сферы культуры, паведаміла пра розыгрыш і нават дапамагла выканаць заданне. Дзякуй ёй за садзейнічанне, а вашай газеце за ўнікальную магчымасць стаць часткай цудоўнага свята, за казку на Раство. Я была на шматлікіх канцэртах, і ёсць з чым параўнаць. Узровень “Фактар.by” высокі, усё крута!

Вельмі спадабалася! Немагчыма перадаць словамі эмоцыі, якія мы там зведалі. Перажывалі за канкурсантаў, кожны з іх быў варты далейшага ўдзелу ў праекце. Мы пераканаліся зноў: беларусы вельмі таленавітыя! А яшчэ добрыя, шчырыя і сепраўдныя!

Мы бачылі тое, што схавана за кадрам! Па тэлевізары падзеі ўспрымаюцца зусім па-іншаму. Насамрэч усё больш уражальнае: цудоўная зала, шыкоўныя дэкарацыі. Чатыры гадзіны глядзелі шоу на адным дыханні. Нас размясцілі за членамі журы: мы ўвесь час трапілі ў тэлекадр і назіралі за Вольгай Бузавай, якая прыемна здзівіла.

Кожнаму хоць раз у жыцці трэба ўбачыць на ўласныя вочы гэты праект. Незабыва! Разгадайце чайнворд “Культуры” і выйгравайце сваю казку!

Адказы на чайнворд, змешчаны ў № 51 ад 17 снежня 2022 года.

- 1. Казакстан. 2. Настаўнік. 3. Культурна. 4. Акуловіч. 5. Чаранюк. 6. Аўтограф. 7. Фінберг. 8. Грэх. 9. Хаменка. 10. Аршаншчына. 11. Аркестр. 12. Рэклама.

15x15 crossword grid with numbers 1-15 indicating starting positions for clues.

- 1. Назва краіны, моладзь з якой сёлета можа павялічыць колькасць студэнтаў беларускіх навучальных устаноў сферы культуры.
2. Імя аглядальніка газеты “Культура” з прозвішчам Бунцэвіч.
3. Свята народнага календара ў ліпені, на якое хлеба поўна губа.
4. Самае вялікае моладзеве аб'яднанне Беларусі.
5. Прозвішча загадкаўка аддзела бібліятэчнага маркетынгу Лідскай раённай бібліятэкі імя Янкі Купалы.
6. Тое, што пралятае вельмі хутка, калі вакол здараюцца цуды.
7. Унучка Дзеда Мароза, яго пастаянная спадарожніца і памочніца.
8. Мінскае гарадское армянскае культурна-асветніцкае таварыства.
9. Прозвішча начальніка аддзела арганізацыі аховы і ўліку гісторыка-культурных каштоўнасцей Міністэрства культуры.
10. Народны тэатр Светлагорскага цэнтру культуры.
11. Ікона Божай Маці, што дала назву храму ў Віцебску.
12. Рэгіён Гродзенскай вобласці, дзе актыўнымі ўдзельнікамі рэспубліканскай акцыі “Нашы дзеці” сталі бібліятэкары.

Сёння мы распачынаем рубрыку “Галёрка”. Пры чым тут галёрка? Менавіта на апошніх радах звычайна збіраюцца студэнты. Маладыя інтэлігенты абмяркоўваюць прэмеры і выносяць свой вердыкт: глядзец – не глядзец. Што з гэтага нам, дасведчаным работнікам культуры? Па-першае, трэба бы гадаваць сабе замену ды папулярываваць срод падрастаючага пакалення айчыннае мастацтва? Запрашаем на “Галёрку” творчыю моладзь з усёй краіны – будзем прасоўваць нашу культуру разам!

Доўгачаканая камедыя “Аліўе” нарэшце выйшла ў айчыны кінапракат. Фільм, як і абяцалі рэжысёры Ігар Чапверыкоў і Андрэй Нікіфару, атрымаўся лёгкім, з акцэнтам на сямейныя каштоўнасці – тыповае навагодняе кіно. Аднак карціна не пакідае жадання паглядзець яе нічо раз. Нібы та салата, што засталася пасля тэстаста зестолі. Часта жае хвалявае рэалізму “Аліўе”, каб стаць новай святочнай кінатаскай?

Сюжэт фільма распавядае пра адну некалі дружную сям'ю, якую кожны Нова год збірае за сталом тагава фірменнае аліўе. Але ў гэты раз нагода для сустрэчы іншая – кватэра ў цэнтры Масквы. Пытанне, каму дастанецца жыллё, і з'яўляецца асноўным канфліктам гісторыі. І хая тэма, зяасца, відэавочная, яна стала небагім рычагом сюжэта. Аднак у працэсе гатавання сваёй “стравы” аўтары выбралі для інтэрв'юнтаў не тыя прапарціі ці і нават далалі недарэчных складнікаў.

У раздзеле Nota bene мастачка Юлія Шапіла дзеліцца ўспамінамі пра свае сустрэчы з Аленай Лось, выдатным мастаком-ліустратарам. У анталогію беларускага мастацтва Алена Лось увайшла перш за ўсё як ліустратар. Аднак з часам графіка саступіла месца жывялюсу. Мастачка пастаянна працавала, бо ўвесь сэнс жыцця, уся радасць і выклік стыхаў для творчых і вываха сціпых беларускіх кветак. Пра гэта, а таксама пра дэс Алены Георгіеўны згадвае Юлія Шапіла.

Далучайцеся да прыхільнікаў мастацтва, уступайце ў клуб экспертаў – вылісайце часопіс “Мастацтва”. Дарчы, чыпенне выданне ў Мінску можна набыць у краме “Акадэмікіна” (пр-т Незалежнасці, 72).

Ідэальны рэцэпт “Аліўе”: каб не скісла

Перашчыравалі аўтары і са шчыльнасцю: усё забіта размовамі, фонавай музыкай, амаль няма паўзаў. Тут і святочнае галоўнае праблема: аслучнае дзеянне. Колькасць дыялогаў ператварэ “Аліўе” ў п'есу, якая больш вытрышана глядзецца б у тэатры. Назва гэта фільмам – значны паспяхова з асноўна кінадраматургі. І колькі б прыхільнікаў эксперыменту ні было, у сінема сёньня канфлікта гісторыі. І хая тэма, зяасца, відэавочная, яна стала небагім рычагом сюжэта. Аднак у працэсе гатавання сваёй “стравы” аўтары выбралі для інтэрв'юнтаў не тыя прапарціі ці і нават далалі недарэчных складнікаў.

ЛІШНІ ІНТЭРВ'ЕНТ: ДЫЯЛОГ

У “Аліўе” канфлікт, яго вырашэнне, а таксама раскрыццё персанажаў заключаюцца ў размовы. Аўтары нават увядзлі далаговныя рэплікі ў жары стэнада. Такі прыём прэзентаваў бы на званне разначынна карціны, але ён занатла часта паўтараецца. Маладзі некаторых героўляў можна было ўвогуле пакінуць за кадрам і захаваць у сігнары толькі першы стэндап, зачытаўшы ўнукам Дзімам, ды марнуоуча, каб паваротны пункт патрылі ў хронаметраж. Да таго ж дыялог слабы і бессэнсоўны.

СТРАЧНЫ ІНТЭРВ'ЕНТ: ДЗЕЯННЕ

Першае, што псеуэмак, – марудны тэмапарты. Павольнае апавяданне губіць цікавасць да фільма. Развіццё сюжэта ўвесь час затармажваецца. Напрыклад, слоўныя каламбурсы, якімі жангліруе Верына і яго сын Віктар, не падвыжаць да інтрыгі, ды марнуоуча, каб паваротны пункт патрылі ў хронаметраж. Да таго ж дыялог слабы і бессэнсоўны.

Перашчыравалі аўтары і са шчыльнасцю: усё забіта размовамі, фонавай музыкай, амаль няма паўзаў. Тут і святочнае галоўнае праблема: аслучнае дзеянне. Колькасць дыялогаў ператварэ “Аліўе” ў п'есу, якая больш вытрышана глядзецца б у тэатры. Назва гэта фільмам – значны паспяхова з асноўна кінадраматургі. І колькі б прыхільнікаў эксперыменту ні было, у сінема сёньня канфлікта гісторыі. І хая тэма, зяасца, відэавочная, яна стала небагім рычагом сюжэта. Аднак у працэсе гатавання сваёй “стравы” аўтары выбралі для інтэрв'юнтаў не тыя прапарціі ці і нават далалі недарэчных складнікаў.

Неадзначнай выглядае і роля Ірыны Петавай (Карына). Мабыць, актрысе так і не ўдалося да канца зразумець сваю гераіню, і міміцы і жэстах артыстка на пачатку фільма чыталася няёмкасць. Аднак у сярэдзіне Ірына разарэла, і ігра стала больш пераканаўчай, хая ў некаторых сцэнах не хаяліла амплітуды ў змене настрою. Марыне Пітэрніка (Саша) пашанцавала менш: яе гераіню, зяасца, прапісалі горш за ўсё. Таму актрысе было цяжка адуць персанажа. Тым больш што Сашу абзьявілі дакладнай хаяшчэй пазіцыі і яе рэплікі былі наад і тэатрылізаваныя; ў іх адсутнічала шчырасць. А вось Станіславу Духніцаву (Віктар) ўдалося якасна паглыбіць ў сваёй персанажа: лёг-

ВАЖНЫ ІНТЭРВ'ЕНТ: ПЕРСАНАЖ

Недастатковая прапраўка героўляў прывяла да непераканаўчай ігры: акцёры зняліся з роляў і пачыналі разгаварваць ад свайго ўласнага імя. Бянтэжылі таксама інтанацыі і міміка: няўтоўняны, сістэму да падтэксту, пакрыслілі

валі: акцёр не ведае, не адувае свайго героя менавіта пра тое, што роля не працягла як селітэ. З першых хвілін зьявіўся атмасфера раздубавана ігра Сяргея Шакурава (Верына). Акцёр так імкнуўся паказаць вобраз знакамітага сатырыка, што нават не зваўважваў, як ператварыўся ў героя нейкага тэлешоу. Усім персанажам адуваецца хвілін. Такім чынам, сюжэт страчвае цэнтральную фігуру, якая дзейнічае больш за ўсё і за развіццём якой трэба сачыць. Спачатку зяасца, што такая роля адуваецца Міхаілу Верыну. Гэта было б лагічна, але яго ўдзел у гісторыі мінімальны, і мы да апошняй хвіліны не ведаем, дзеля чаго Верына пакінула дзілей і арганізаваў ім “праверку”. Каб змяніць некалькі радкоў у завшчачніку? Такая згадка не паўваджаецца сюжэтам, бо мэта героля не абазначана.

ІНТЭРВ'ЕНТ: ПЕРСАНАЖ

Недастатковая прапраўка героўляў прывяла да непераканаўчай ігры: акцёры зняліся з роляў і пачыналі разгаварваць ад свайго ўласнага імя. Бянтэжылі таксама інтанацыі і міміка: няўтоўняны, сістэму да падтэксту, пакрыслілі

ка, без пераігрыванняў і зашкаў. Прыкметная работа акцёра над ролямі: Станіслаў раскрыў героя. Зразумела, што дасталася за кадрам, ці то ўвогуле адсутнічаў. Вось і атрымалася, што гісторыя ўражанне недарэчны маналог-стэндап. Бадай, адзіным героём, развіццё якога адуваецца ў дзеянні, была Ліза, ролю якой выканалі Алена Палаянская. У Лізы ёсць дакладная пазіцыя і мэта, таму актрысе ўдалося максімальна прапусціць гераіню праз сябе. За ірою Алёны было прыемна назіраць яшчэ з той прычыны, што артыстка натуральна адувае эмацыйны спектр: ні адна рэакцыя не была прамернай. Ліза, хая і з'яўляецца персанажам другога плана, эвалюцыянавала як героі: перайшла з пасіўнага бязвольнага пазіцыі ў актыўную і астаіла свае інтарсы.

ІНТЭРВ'ЕНТ: СЭНС

Аслучнае цэнтральнае фігуры ставіць рубам пытанне развіцця персанажаў. У “Аліўе” героі не праграсуюцца: ды гэтага проста няма ўмоў, настаянны пераход на шыху да мэты. Ды і дзеянне сядзіць на ланцугу ў дыялогу. А калі

ІНТЭРВ'ЕНТ: СЭНС

Аслучнае цэнтральнае фігуры ставіць рубам пытанне развіцця персанажаў. У “Аліўе” героі не праграсуюцца: ды гэтага проста няма ўмоў, настаянны пераход на шыху да мэты. Ды і дзеянне сядзіць на ланцугу ў дыялогу. А калі

персанажы не змяняюцца, то і годныя ідэі не правяляюцца. У фільме гучаць актуальныя для сучаснага чалавека тэмы. Аўтары ўказваюць на недарэчнасць фемінізму ші, напрыклад, на тое, што дзеля ішчаслівага жыцця трэба працаваць, а не сядзець скласці рукі. Спрабуюць і выкрыць навагоднія каштоўнасці дэ трындзі. Шкада, але ў карціне гэтыя пытанні адбіваюцца толькі ў крыштагалым перазвоне рэплік. Як людзі павінны засвоіць урок, калі стваральнікі стужкі не даюць наглядны прыклад? Героі, чые словы маюць падтэкст “будуй жыццё сам”, лянныя, не жадаюць рухацца наперад, прыкладна на магаванні. Таму ў фінале гэта ўсё яшчэ людзі, якія спазнаюцца атрымаць кватэру, хая і хаваюць свае намеры. Аўтары спрабуюць аб'яднаць персанажаў духоўнымі каштоўнасцямі, але, па сутнасці, такой ніткай звязаны толькі Верына і яго ўнук. І сцэна, дзе ў галавы сямі з зяраецца прыступ, пакрысліла: кінуча на дапамогу дзяткі штургнула натуральна чалавечая рэакцыя. У рэшце рэшт яны нічога не зразумелі, а шчыра прасілі персанажаў літ то дасталася за кадрам, ці то ўвогуле адсутнічаў. Вось і атрымалася, што гісторыя ўражанне недарэчны маналог-стэндап. Бадай, адзіным героём, развіццё якога адуваецца ў дзеянні, была Ліза, ролю якой выканалі Алена Палаянская. У Лізы ёсць дакладная пазіцыя і мэта, таму актрысе ўдалося максімальна прапусціць гераіню праз сябе. За ірою Алёны было прыемна назіраць яшчэ з той прычыны, што артыстка натуральна адувае эмацыйны спектр: ні адна рэакцыя не была прамернай. Ліза, хая і з'яўляецца персанажам другога плана, эвалюцыянавала як героі: перайшла з пасіўнага бязвольнага пазіцыі ў актыўную і астаіла свае інтарсы.

ІНТЭРВ'ЕНТ: СЭНС

Аслучнае цэнтральнае фігуры ставіць рубам пытанне развіцця персанажаў. У “Аліўе” героі не праграсуюцца: ды гэтага проста няма ўмоў, настаянны пераход на шыху да мэты. Ды і дзеянне сядзіць на ланцугу ў дыялогу. А калі

ІНТЭРВ'ЕНТ: СЭНС

Аслучнае цэнтральнае фігуры ставіць рубам пытанне развіцця персанажаў. У “Аліўе” героі не праграсуюцца: ды гэтага проста няма ўмоў, настаянны пераход на шыху да мэты. Ды і дзеянне сядзіць на ланцугу ў дыялогу. А калі

Юр'енія ГАБЕЦ

Мастацтва перадусім

XII Мінскі міжнародны Калядны оперны форум – адна з найбуйнейшых падзей у культурным жыцці краіны. Пра значэнне і важнасць фестывалю Вольга Савіцкая гутарыць з яго ўдзельнікамі і гасцамі.

У пачатку года айчыннае мастацтва адзначыла адразу некалькі важных юбілеяў: 100-годдзе народных мастакоў Беларусі Віктара Грамыкі і Леаніда Шчамялёва і 115-годдзе Героя Сацыялістычнай Працы, народнага мастака СССР Заіра Азгура. Мастацтвазнаўца Барыс Круцік, які болды за паўстагодзія ведаў В. Грамыку і Л. Шчамялёва (з апошнім быў блізкім сябрам), прапанаваў называць гэс: маналогі мастакоў – у шчырых размовах “пра час і пра сябе”. А доктар гістарычных навук Эмануіл Іофе распухаў некаторыя малавядомыя старонкі гістаграфіі Заіра Азгура. Уладзімір Сцяпан дзеліцца ўспамінамі пра Віктара Грамыку як пра настаўніка.

Пра складанасці прафесіі, зацікаўленасці ў спецыяльнай працы, каленуоўную працу і ўзаемадзеянне з рэжысёрам Анастасія Васілевіч гутарыць з маладым сцэнаграфам Лізаітай Малашонка, якая працуе ў Новым драматычным тэатры.

Таксама увазе чытачоў будучы прапанаваны дзве рэцэнзіі: Надзеі Бунцэвіч на спектакль Магілёўскага абласнага драматычнага тэатра “Шаўдальны грошы” паводле А. Астроўскага і Юр'енія Бачыла на “Махляроў” паводле М. Гогаля ў

Рэспубліканскім тэатры беларускай драматургіі.

Кіназнаўца Наталія Сцяжко працягвае знаёміць з фільмамі, створанымі ў Беларусі за гады незалежнасці, і зьяртваецца да карціны рэжысёра Валерыя Рыбарава “Прыкаваны”.

У раздзеле Nota bene мастачка Юлія Шапіла дзеліцца ўспамінамі пра свае сустрэчы з Аленай Лось, выдатным мастаком-ліустратарам. У анталогію беларускага мастацтва Алена Лось увайшла перш за ўсё як ліустратар. Аднак з часам графіка саступіла месца жывялюсу. Мастачка пастаянна працавала, бо ўвесь сэнс жыцця, уся радасць і выклік стыхаў для творчых і вываха сціпых беларускіх кветак. Пра гэта, а таксама пра дэс Алены Георгіеўны згадвае Юлія Шапіла.

Далучайцеся да прыхільнікаў мастацтва, уступайце ў клуб экспертаў – вылісайце часопіс “Мастацтва”. Дарчы, чыпенне выданне ў Мінску можна набыць у краме “Акадэмікіна” (пр-т Незалежнасці, 72).

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛЫ
г. Мінск, вул. Энгельса, 7.
Тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627
Пашта: kupalabitel@mail.ru

- Надзвычайна неверагоднае здарэнне ў 2 дзях **"Жаніцба"** (12+). Галоўная сцэна. **14 студзеня а 19.00.**
- Камедыя ў 2 дзях **"Паўлінка"** (12+). Галоўная сцэна. **15 студзеня а 19.00.**
- Містычная легенда пра каханне ў 1 дзень **"Чорная панна Нясвіжкі"** (12+). Галоўная сцэна. **17 студзеня а 19.00.**
- Камедыя ў 2 дзях **"Гарачае сэрца"** (16+). Галоўная сцэна. **18 студзеня а 19.00.**
- Пластычны спектакль у 1 дзень **"Наш космас"** (12+). Галоўная сцэна. **19 студзеня а 19.00.**
- Трагікамедыя **"Апошні атракцыён"** (16+). Прэмера. Галоўная сцэна. **20 студзеня а 19.00.**

УНП 100377791

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 8 017 3970163
(экскурсійнае бюро)

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава **"Віктар Грамыка. Абянец неабдымае"**, прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння мастака. **Да 22 студзеня.**
- Выстава **"А. Я. Архіпаў і майстры Саюза рускіх мастакоў"**, прымеркаваная да 160-годдзя з дня нараджэння выдатнага жывапісца А. Я. Архіпава і 120-годдзя з даты заснавання Саюза рускіх мастакоў. **Да 22 студзеня.**
- Персанальная выстава

- Валянціны Шоба **"Калядныя карункі"**. **Да 23 студзеня.**
- Выстава Тамары і Уладзіміра Васюкоў **"Творцы"**. **Да 12 лютага.**
- Заняткі курса **"Філасофія з дзецьмі ў Мастацкім"** (наведвальнікі ад 7 да 10 гадоў). **Да 9 сакавіка.**
- Экскурсіі: **"Ягога колеру зіма?" (6+), "Казкі Усходу" (10+), "Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+), "Піць моў кахання" (10+).** Праводзяцца заўсёды.

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЭТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, пл. Парыскай Камуны, 1.
Тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Канцэрт **"Калядная зорка"** (6+). **14 студзеня а 18.30.**
- Балет у 2 дзях **"Бахчысарайскі фантан"** (12+). **14 студзеня а 18.00.**
- Канцэрт **"На струнах арфы"** (12+). Камерная музыка для арфы, флейты, трубы, валторны і трамбона. **17 студзеня а 19.30.**
- Балет у 2 дзях **"Лебядзінае возера"** (12+). **18 студзеня а 19.00.**

- Опера ў 4 дзях **"Травіята"** (16+). **19 студзеня а 19.00.**
- Балет у 2 дзях **"Анюта"** (12+). **20 студзеня а 19.00.**
- Канцэрт **Viva l'Italia, Viva l'Amore** (12+). **20 студзеня а 19.30.**
- Опера ў 4 дзях **"Аїда"** (12+). **21 студзеня а 18.00.**

УНП 191081322

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "MIR"
г. п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Калядны бал для дарослых.** **14 студзеня а 19.00.**
- Экспазіцыя **"ARMATUS (0+)**. Ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспехаў і зброі. Паўночны корпус. **Да 31 жніўня.**
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Купідона"**.
- Сямейная квэст-экскурсія

- **"Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце", "Асаблівасці жаночага касцюма XVIII ст.", "Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.", "Плечы з карокавай кафлі XVI—XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

УНП 590201541

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПВЕДНІК "НЯСВІЖ"
г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, +375 29 5518051, +375 29 1903149

Палацавы ансамбль

- **Юбілейны бал моладзі — 2023** з удзелам РІА "Беларуская прафесійная танцавальная ліга", заслужаных калектываў Рэспублікі Беларусь, прыватнаўладных творчых калектываў. Тэатральная зала. **15 студзеня а 14.30.**
- Выставачны праект **"Ператворэння ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**. У экспазіцыйнай зале першага пусковага комплексу.
- Выстава работ удзельнікаў міжнароднага конкурсу па выбары навагодняй цацкі ў тэхніцы ірландскіх карунак **"Звяжак свет прыгажосцю"**. Белая балная зала. **Да 22 студзеня.**
- Выстава вясельных цацак **"У Новы год прыходзіць казка..."** Малая выставачная зала. **Да 22 студзеня.**
- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальныя цырымоніалы нясвіжскага двара"**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.

Мерапрыемствы

- Квэсты: **"Палацавыя таямніцы", "Музычная скарбніца Нясвіжскага палаца"**.
- Віртуальныя выставы: **"Ператворэння ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны", "Нясвіж — здабытак сусветнай культуры"**, экспазіцыя Паўла Татарнікава **"Магнацкія двары і замкі Беларусі"**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках г. Нясвіжа.

УНП 600207920

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫ ВЯЛКІ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8.
Тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая экспазіцыя **"Памяць народа святая"** — сумесны праект Пасольства Рэспублікі Узбекістан у Рэспубліцы Беларусь, агенцтва "Узархіў" Рэспублікі Узбекістан. **3 17 студзеня да 5 сакавіка.**
- Выстава **"Вызваленне Еўропы"** ў рамках міжнароднага праекта **"Тэрыторыя Перамогі"**, які аб'ядноўвае 250 музеяў і ваенна-гістарычных цэнтраў Расіі і іншых краін.
- Анлайн-выстава **"Трагедыя народаў"**.

УНП 100235472

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНКОВІЧА. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Тэматычная праграма **"Расце ў Ванковічу"** з майстар-класам па вырабе навагодніх цацак. **Да 14 студзеня.**
- Экскурсія **"Шлях мастака Валенція Ванковіча"**. Папярэдні запіс.
- Экскурсія **"Сядзібны партрэт"**. Папярэдні запіс.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- Спектакль тэатра ценяў **"Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях. Белая сарока"**. Папярэдні запіс.
- **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377771

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛКА"
г. Віцебск, вул. Пушкіна, д. 2.
Тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Навагодні спектакль у 1 дзень **"Зімовая казка"** і танцавальна-забавульная праграма **"Распакоўка цуду"** (3+). **14 студзеня аб 11.00.**
- Казка-гульня на 2 дзень **"Бука"** (3+). **15 студзеня аб 11.00.**
- Традыцыйная беларуская батлейка **"Цар Ірад"** (6+). Фэе тэатра. **15 студзеня а 14.00.**
- Музычная казка на 2 дзень **"Церам-Церамок"** (3+). **21 студзеня аб 11.00.**

УНП 300001869

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ Ў МАГЛІВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37.
Тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Выстава **"Працяг сямейных традыцый. Марыя Васільеўна Ляпіна-Паленава"** з фондаў Дзяржаўнага мемарыяльнага гісторыка-мастацкага і прыроднага музея-запаведніка В. Д. Паленава. **Да 22 студзеня.**
- Выстава **"В. К. Бялінціцкі-Бірулі і мастакі з яго кола"**, прысвечаная 150-годдзю з дня нараджэння жывапісца. **Да 26 лютага.**
- Art-lectorium **"Зразумелае мастацтва"**. **Праводзіцца заўсёды.** Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён.
Тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Праграма **"Каляды ў музеі"**. **Праводзіцца заўсёды.** Працягласць — 2—2,5 гадзіны. Папярэдні запіс абавязковы.

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНАГА МАСТАЦТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47.
Тэл.: 8 017 4247814
Час працы: аўторак — нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект **"Сусветны поп-арт: ад Уорхала да Банксі"** (12+). **Да 22 студзеня.**

г. Мінск, вул. Някрасава, 3. Тэл.: 8 017 3990978
Час працы: серада — нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект **"Чакайце нас, зоркі!"**. **Да 29 студзеня.**

УНП 192545414

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам
паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі
ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-
прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163,**
+375 25 6677819.

У нашым пазнавальна-адукацыйным Telegram-канале вы можаце даведацца больш цікавых фактаў пра беларускае мастацтва і мову, паўдзельнічаць у штодзённых аптынках і прачытаць пра культурнае жыццё краіны. Далучайцеся!

З пытаннямі размяшчэння рэкламы звяртайцеся па тэлефоне **8 017 2860797** або на электронную пошту **reklama@kultura-info.by**.

ШТОТВДНЭВАЯ
ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ
ГАЗЕТА
ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА,
МАСТАЦТВА)
Выдаецца з кастрычніка
1991 года.
Заснавальнік — Міністарства
культуры Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчанне
№ 637, выдадзена
Міністарствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.
Выдавец — Рэдакцыйна-
выдавешкая ўстанова
"КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".
Сайт: www.kultura-info.by
e-mail: kim@kultura-info.by

Дырэктар —
ДУЛЕВІЧ Віктар Іванавіч.
Першы намеснік
дырэктара — КРУШЫНСКАЯ
Людміла Аляксееўна.
Намеснік галоўнага рэдактара —
ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.
Адказны сакратар —
Аліна МАЛІНУСКАЯ.
Рэдактар аддзела —
Яўген РАПІН.
Аглядальнікі рэдакцыі: Надзея
БУНЦЭВІЧ, Аўгустына ТАБЕЦ,
Антон РУДАК, Ілья СВІРЬЦІН,
Юры ЧАРНЯКЕВІЧ,
Даніл ШАЙКА, Эмілер ЮРКЕВІЧ,
Настася ЮРКЕВІЧ.

Літаратурны рэдактар —
Машэй ЗАЙЦАУ.
Мастацкі рэдактар —
Марына ПЯРКОВСКАЯ.
Прыёмная: 8 017 3345741.
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Чацвёрты паверх.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.
Тэлефоны:
8 017 2860797, 8 017 3345723.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.

Рэкламны аддзел:
тэл.: 8 017 2860797.
Аўтары допісаў паведамляюць
прозвішча, поўнае імя і імя па
батьку, паштарны адрас (нумар,
дату выдання, кні і капі выданьне,
адрас пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца працы, зваротны адрас.
Аўтарскія ружалкі не рэзюмуюцца і не вяртаюцца.
Мержаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання
рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць за
дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах рэкламы.
© "Культура", 2023.

Наклад 2328.
Індэксы 63875, 638752, 63879.
Ільготы на пэйгоду: 63872,
638722 (зніжка 15 %).
Камплект (газета "Культура"
і часопіс "Мастацтва"): 63874,
638742 (зніжка 10 %).
Рознічны кошт —
па дамоўленасці.
Падпісана ў друку 13.01.2023
а 18.00. Замова № 146.
Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства "Выдавешча
"Беларускі Дом друку".
220013, г. Мінск,
праспект Незалежнасці,
79/1.
ЛП № 02330/106
ад 30.04.2004.

